PREIĻU GALVENĀ BIBLIOTĒKA

NOVADNIEKS

ISSN 1407-9321

LAIKRAKSTS • AGLONAS • LĪVĀNU • PREIĻU • RIEBIŅU • VĀRKAVAS • NOVADAM

OTRDIENA, 2015. GADA 20. JANVĀRIS ● Nr. 5 (8468) ● Cena mazumtirdzniecībā 0,78 EUR

200 novadu skolēnu atrodas ārzemēs 3. lappusē

Filmas "Segvārds Vientulis" pirmizrāde 4. lappusē

Vēsture — Latgales atbrīvošana no lieliniekiem 6. lappusē

Izglītības un zinātnes ministres pirmā reģionālā vizīte — uz skolu, kurā mācījusies un strādājusi

● Izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile Preiļu 1. pamatskolas 6. a klasē jautāja skolēniem, kādas ir viņu nākotnes ieceres.

16. janvārī Preiļos reģionālajā vizītē bija ieradusies izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile, kura apmeklēja izglītības iestādes, tikās ar pedagogiem, skolēniem un Preiļu novada domes deputātiem. Ministri pavadīja Saeimas deputāts, Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) parlamentārais sekretārs, Edvards Smiltēns, Saeimas deputāts Aldis Adamovičs, bijušais Preiļu novada domes priekšsēdētājs, IZM darbinieki.

Ciemiņus uzņēma Preiļu novada domes priekšsēdētājas vietnieks Lauris Pastars, Preiļu novada izglītības pārvaldes priekšsēdētājs Andrejs Zagorskis. Sakarā ar to, ka novada domes priekšsēdētāja Maruta Plivda ministres vizītes laikā atradās ārzemju komandējumā, bet domes priekšsēdētāja vietnieks Lauris Pastars šajā amatā ievēlēts pavisam nesen, ministri Mārīti Seili ar izglītības darbu novadā iepazīstināja Aldis Adamovičs.

Izglītības un zinātnes ministre savā pirmajā reģionālajā darba vizītē bija izvēlējusies Preiļus, bet vizītes sākumā ar pavadošo grupu apmeklēja Preiļu 1. pamatskolu. Šeit bija emocionāla tikšanās ar skolas administrāciju un pedagogiem — bijušajiem kolēģiem, jo Mārītes Seiles darbs deviņdesmitajos gados saistās ar šo skolu, kas toreiz vēl bija vidusskola. Skolas direktore Nora Šņepste pastāstīja par to, kā šī izglītības iestāde attīstījusies, izaugusi līdz mūsdienīgam izglītības centram. Ministre atcerējās savu darbu šajā skolā, pirmo uz skolu atvesto datoru, matemātikas nometnes «Mazā alfa» organizēšanu, piedalīšanos profesora Ciparina klubiņā, kas skolā bija kas jauns. Bērni tika mudināti rakstīt uz toreizējo laikrakstu «Pionieris», piedalīties matemātikas konkursos. Visvairāk man jau toreiz kremta tas, ka no Rīgas tālu dzīvojošiem bērniem nav vienlīdzīgas iespējas ar galvaspilsētas skolēniem, un es centos šo nevienlīdzību mazināt, atcerējās ministre. To kā galveno viņa ir izvirzījusi arī savā ministres darbā — visiem Latvijas bērniem, neatkarīgi no dzīves vietas, vienlīdzīgas iespējas izglītības ieguvē. Doma par skolēniem man ir pirmajā vietā, doma par skolotājiem — otrā, — ministre uzsvēra sava darba prioritātes. Katram bērnam, neatkarīgi no tā, kur viņš dzimis, cik bagāti vecāki, cik tālu dzīvo no Rīgas, vajag vienādas iespējas saņemt kvalitatīvu izglītību. Izglītības sistēma ir tik laba, cik labi ir skolotāji, teica ministre.

Turpinājums 3. lappusē.

20. janvāris – 1991. gada barikāžu aizstāvju atceres diena

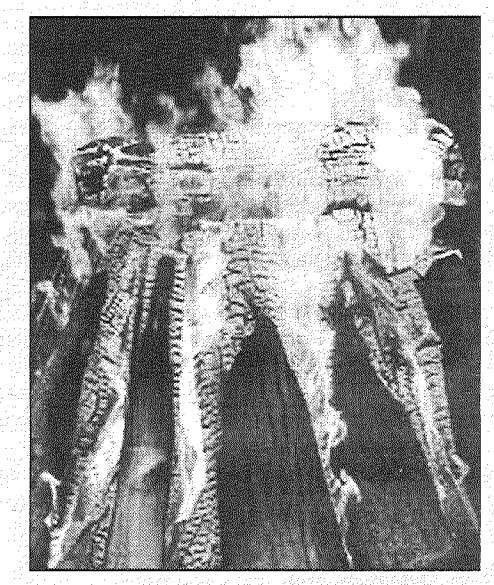

Atmiņā iestīdz dūmu smarža.
Tā sūrā svarīgā –
no barikāžu ugunskura.
Toreiz uzdrīkstējāmies paust
savu gribu, būt kopā par valsti.
Vai tagad darām visu Latvijas
stiprumam? **Vai es daru?**

ZIŅAS

Aicinājums uz 1991. gada barikāžu atceres pasākumu Preiļu 1. pamatskolā

Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs aicina piedalīties 1991. gada barikāžu atceres pasākumā «Latviešu spēka zīmes» piektdien, **23. janvārī, pulksten 13.30** Preiļu 1. pamatskolas sarīkojumu zālē.

Paredzēts valodnieces, rakstnieces, folkloristes profesores Janīnas Kursītes priekšlasījums par stiprajām latvju zīmēm, būs skatāma muzeja ekspresizstāde «Rakstainās jostas, cimdi un zeķes», kā arī koncerts. Noslēgumā — barikāžu putra visiem pasākuma dalībniekiem.

Bibliotēka aicina apgūt mūsdienīgas prasmes

Preiļu galvenā bibliotēka aicina ikvienu interesentu apgūt datora un interneta lietošanas pamatprasmes. Bezmaksas mācības sāksies **10. februārī** un notiks latviešu un krievu valodā. Tām var pieteikties līdz 2. februārim Preiļu galvenajā bibliotēkā vai pa tālruņiem 65381230, 29991263.

Riebiņu novada deputāti tiksies ar iedzīvotājiem

Turpinot iepriekšējo gadu pozitīvo pieredzi, Riebiņu novada iedzīvotāji tiek aicināti uz tikšanos ar domes priekšsēdētāju, deputātiem, pašvaldības speciālistiem.

Kārtējās tikšanās paredzētas **21. janvārī** pulksten 10.00 Sīļukalna pagasta teritoriālajā pārvaldē un pulksten 12.00 Galēnu pagasta teritoriālajā pārvaldē; **22. janvārī** pulksten 10.00 Stabulnieku pagasta teritoriālajā pārvaldē un pulksten 12.00 Silajāņu pagasta teritoriālajā pārvaldē; **27. janvārī** pulksten 10.00 Rušonas pagasta teritoriālajā pārvaldē un pulksten 17.00 Riebiņu kultūras centrā.

Iedzīvotāji tiks informēti par paveikto un plānotajiem darbiem šogad, deputāti un speciālisti atbildēs uz jautājumiem.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Pēdējo 11 gadu laikā avārijās dzīvību zaudējis vismaz 3841 cilvēks

Bojāgājušo skaits uz Latvijas ceļiem pagaidām neapdraud valsts stratēģisko apņemšanos līdz 2020. gadam samazināt avārijās bojāgājušo skaitu uz pusi, salīdzinot ar 2010. gadu, skaidroja Ceļu satiksmes drošības direkcijas (CSDD) pārstāvis Jānis Aizpors. CSDD informācija liecina, ka laikā no 2003. līdz 2013. gadam avārijās dzīvību zaudējuši 3639 cilvēki. Par pērno gadu Valsts policija un CSDD informāciju vēl apkopo, taču iepriekš Valsts policijas sniegtā informācija liecina, ka līdz 21. decembrim ceļu satiksmes negadījumos Latvijā gāja bojā 202 cilvēki, līdz ar to kopējais bojāgājušo skaits pēdējo 11 gadu laikā būs vismaz 3841. Policija turpina veltīt maksimālas pūles, lai situāciju uzlabotu — tiek rīkoti reidi, izmantoti policijas rīcībā esošie fotoradari un netrafarētās automašīnas, kā arī novērtā nav atstāti prevencijas pasākumi. Būtisku ieguldījumu satiksmes drošībā noteikti dos stacionārie fotoradari. Līdz janvāra beigām konkursā uzvarējušais uzņēmums plāno darba režīmā uzstādīt sešas mērierīces.

Trīs gados par policistu kukuļošanu aizturēts 381 autovadītājs

Pēdējos trīs gados par policistu kukuļošanu aizturēts 381 autovadītājs, savukārt kukuļņemšanā pieķerti 48 policisti, aģentūra LETA uzzināja Valsts policijā. 2012. gadā pieķerti 80, 2013. gadā – 112, savukārt 2014 .gadā – 189 autovadītāji, kuri piedāvājuši policistiem naudu, lai izvairītos no atbildības par kādu likuma pārkāpumu. Aptuveni puse no kukuļdevējiem pieķerti Zemgales reģionā, bet vismazāk – Vidzemes reģionā, kur policisti par šādu nodarījumu aizturējuši vien sešus šoferus. Informācija par kukuļdevēju piedāvātajām naudas summām liecina, ka trīs gados tās variējušas no pieciem līdz 5000 latiem, kad nacionālā valūta vēl bija lati, un no 5 līdz 1000 eiro pērn. Pēdējos trīs gados aizturēti 48 policisti, kuri iesaistīti kukuļņemšanā. Pērn pieķerti 17 šādi policisti, bet vēl gadu iepriekš – 21. Savukārt 2012. gadā par šādu nodarījumu tika aizturēti desmit likumsargi.

Vešņakovs: Latvijas un Krievijas attiecības ir sliktākās pēdējos 20 gados

Pagājušais gads Latvijas un Krievijas attiecībās ir bijis visnelabvēlīgākais pēdējo divdesmit gadu laikā, intervijā aģentūrai BNS sacīja Krievijas vēstnieks Latvijā Aleksandrs Vešņakovs. Kā iemeslu tam viņš minēja atšķirīgo vērtējumu par daudzām 2014. gada norisēm pasaulē, galvenokārt Ukrainā. "Mēs to, kas notika 2014. gada februārī, vērtējam kā valsts apvērsumu, turklāt es piebilstu — ar nacionālu piesmaku —, kas jau tālāk Ukrainā izraisīja antikonstitucionālas sekas. Tā vietā, lai šādas antikonstitucionālas darbības nosodītu, Latvija, citas Eiropas Savienības dalībvalstis un ASV šīs darbības pat savā ziņā apsveica. Tās arī ir principiālās atšķirības," teica Vešņakovs. Vienlaikus vēstnieks ir pārliecināts, ka pašlaik vairākās ES dalībvalstīs ir "radusies sapratne, ka ES ir pieļāvusi kļūdas". "Tajā skaitā arī kļūdu, ievelkot Ukrainu nepārdomātā asociācijas līguma parakstīšanā ar ES, vienlaikus neņemot vērā tās attiecības ar citām valstīm, – pirmkārt ar Krieviju," apgalvoja Vešņakovs.

Sagatavaoja T.Elste

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.
Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.
Izdevējs – SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».
Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.
Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv
Tālr. 65307057, mob. tel. 29410288 (redaktorei), 65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana), žurnālistiem — 65307058.
Fakss 65307057.
Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.
Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.
Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī (otrdien, piektdien).

Grāmatas – domu laivas, kas peld laika viļņos un saudzīgi nes savu dārgo kravu no paaudzes uz paaudzi.

F.Bēkons

Izglītības un zinātnes ministrija rosina izmaiņas valsts mērķdotācijas pedagogu darba samaksai aprēķināšanas un sadales kārtībā

Valsts sekretāru sanāksmē 15. janvārī izsludināts Ministru kabineta noteikumu projekts par grozījumiem valsts budžeta mērķdotācijas pedagogu atalgojumam aprēķināšanas un sadales kartībā. Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) aicina sociālos un sadarbības partnerus, kā arī citus interesentus iepazīties ar piedāvātajām izmaiņām un sniegt savu viedokli un priekšlikumus.

Lai nodrošinātu priekšnosacījumus pedagogu darba samaksas modeļa ieviešanai un skolu tīkla sakārtošanai, paredzēts proporcionāli mainīt izglītības pakāpju finansēšanas izmaksas, nosakot šādus koeficientus:

✔ bērnu skaitam pirmsskolas grupās – 0,75;

✔ 1.-4. klases skolēnu skaitam – 0,8. Ja skolēnu skaits pamatizglītības pakāpē (izņemot vidējās izglītības iestādes) ir 100 skolēni un mazāk, koeficients ir 1;

✔ 5.–6. klases skolēnu skaitam – 1;

✔ 7.-9. klases skolēnu skaitam – 1,05;

✔ 10.–12. klases skolēnu skaitam – 1,2.

Savukārt skolēnu skaitam vakara (maiņu) vispārējās izglītības programmās tiek piedāvāts piemērot koeficientu 0,75, neklātienes, tajā skaitā tālmācības, vispārējās izglītības programmās — koeficientu 0,5.

Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2014.-2020. gadam kā viens no mērķiem minēts institucionālā tīkla sakārtošana, norādot, ka vispārējā vidējā izglītība (10.-12. klase) koncentrējama reģionālas nozīmes pilsētās un novadu centros. Noteikumu projektā ietverts tiesiskais regulējums, kas nosaka, ka novadu un republikas pilsētu pašvaldības nepārdala mērķdotāciju, lai nodrošinātu tās administratīvajā teritorijā esošo izglītības iestāžu pedagogu darba samaksu vidējās izglītības pakāpē, ja skolēnu skaits 10. klasē ir mazāks par tālāk minēto skaitu novados, novadu pilsētās un republikas pilsētās.

Pašvaldībai būs jānodrošina līdzfinansējums pedagogu atalgojumam, ja, atverot 10. klasi, skolēnu skaits klasē ir mazāks:

✔ novados par 14 skolēniem;

✔ novadu pilsētās un konkrētos novados par 18 skolēniem;

✔ republikas pilsētās par 22 skolēniem.

Ministrija plāno 21 novada pilsētai un 12 novadiem palielināt normētā skolēnu skaita attiecību pret vienu pedagoga mēneša darba algas likmi no 8,12 uz 9.

Ar noteikumu projektu "Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos nr. 1616 "Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pašvaldību izglītības iestādēm bērnu no piecu gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pirmsskolas izglītības pedagogu darba samaksai un pašvaldību vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai"" iespējams iepazīties ***www.mk.gov.lv.***

Uzdarbojas bezsmadzeņu radījumi

Vieni ceļ, būvē, ierīko, otri — demolē, gāž un jauc. Preiļu demolētāji ārdās pa naktīm. Rītos, kad iedzīvotāji dodas savās gaitās, nepatīkami pārsteidz kārtējais vandālisms. «Atsaldētie» — citādi nenosaukt trulos bezsmadzeņu radījumus, kas ilgākā laika posmā regulāri bojā jaunās pieturas, sadauzot stiklus, noraujot atkritumu urnas, apķēpājot soliņus. Sabojātas pieturvietas Daugavpils ielā, Aglonas ielā galā, Mehanizatoru ielas rajonā. Preiļu pašvaldības policijas priekšnieka vietnieks **Rihards Romanovskis** skaidroja, ka attiecībā uz šo vandālismu izmeklēšanu sākusi Valsts policija. Pirms gadiem diviem arī tika sabojāta viena pieturvieta Daugavpils ielā, taču toreiz konkrētais vaininieks tika noskaidrots. Vainīgā persona par saviem līdzekļiem pieturvietu atjaunoja.

Pagājušajā nedēļā Preiļu iedzīvotājus un iebraucējus, kas pilsētā pārvietojas pa Daugavpils ielu, nepatīkami pārsteidza sašķiebtā pieturvieta netālu no Talsu ielas un Daugavpils ielas krustojuma. Šoreiz, kā skaidroja pašvaldības policijas darbinieks, pieturvieta apskādēta ar transportlīdzekli. Sakarā ar izmeklēšanu tuvākas ziņas netika sniegtas. Pašvaldības policijas priekšnieka vietnieks atklāja vienīgi to, ka attiecībā uz šo gadījumu ir aizdomās turamais. Par visām pārējām bojātajām pieturvietām notiek izmeklēšana. Sabiedrības īpašajai sugai — «atsaldētajiem» — niez dūres ne vien attiecībā uz pieturvietām, bet arī uz citiem priekšmetiem. Piemēram, viņi nevar mierīgi paiet garām atkritumu urnām, tās nebojājot vai neizspārdot. Tā tika sabojātas urnas, kas bija uzstādītas pilsētas parkā gar celiņu, kas ved no vārtiem Paulāna ielā līdz Mīlestības kalniņam.

Palīgā tiek aicināta sabiedrība. Nav jau tā, ka pieturvietas stiklu var izdauzīt bez skaļa trokšņa. Pieturas atrodas tuvu dzīvojamām mājām. Cilvēkiem jābūt ieinteresētiem un pēc neparastiem trokšņiem nakts stundās nevajadzētu slinkot, bet paskatīties vismaz pa logu, kādā virzienā aiziet kārtējie demolētāji, un par to ziņot policijai.

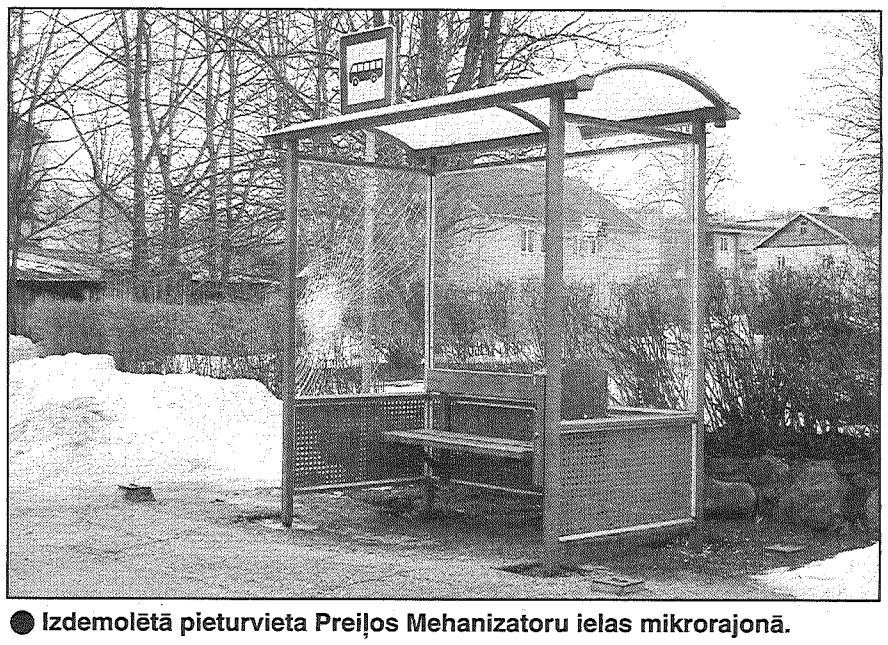

● **Izdemolētā pieturvieta Preiļos Mehanizatoru ielas mikrorajonā.**

● **Policija pašlaik noskaidro, kādā veidā un kāpēc sabojāta šī pietura.** Foto: I.Kirilova

L.Rancāne

Izglītības un zinātnes ministres pirmā reģionālā vizīte — uz skolu, kurā mācījusies un strādājusi

Sākums 1. lappusē.

Klātesošie vēlējās saņemt atbildes saistībā ar skolotāju algu paaugstināšanu, pievērsās skolotāju darba samaksas aprēķināšanai atkarībā no iegūtajām kategorijām, kas lielā mērā ir pārvērtusies par «papīru» lietu un ir pārāk birokrātiska, jautāja, vai nav iespējams kategorijas atcelt vispār, bet atgriezties pie vecās kārtības, kad skolotājiem algas paaugstināja par katriem nostrādātajiem pieciem gadiem. Ņemot vērā, cik maz ir bērnu valstī, nav iespējams visiem skolotājiem paaugstināt algas, taču ministrijā notiek darbs jaunas apmaksas sistēmas izstrādāšanā, stāstīja ministre. Kaut arī ar gadiem nāk klāt lielāka pieredze, tomēr samaksas aprēķināšanā ņemt vērā vien nostrādātos gadus nebūtu pareizi, jo tādā gadījumā novārtā būtu atstāti jauni skolotāji, kas ieviesuši darbā dažādas iniciatīvas.

Ministre apmeklēja 6.a un 9.c klasi, kur tikās ar skolēniem. 6.a klasē, kur tobrīd ritēja stundas skolotājas Annas Dzidras Bernānes vadībā, Mārīte Seile mudināja bērnus pastāstīt par savām nākotnes iecerēm. Pusaudžu vecumā skolēnu lielākajai daļai vēl ir visai nekonkrēts priekšstats par savu kādreizējo profesiju, tāpēc ministre priecājās par tām atbildēm, kas atklāja, ka bērni ir aizdomājušies par savu kā par pieaugušu cilvēku dzīvi. Daži skolēni minēja friziera, konditora, dizainera profesijas, bet vairums tomēr atbildēja, ka pašlaik vēl nezina, ko kādreiz nākotnē darīs. Tiesa, klases skolēnu lielākā daļa atklāja, ka pēc pamatskolas absolvēšanas turpinās iegūt izglītību vidusskolā. Arī bērni varēja uzdot jautājumus ciemiņiem. Ar skolēniem sarunājās arī Saeimas deputāts Edvards Smiltēns. Atvadoties no šīs klases, deputāts uzaicināja visus uz ekskursiju Saeimas namā, apsolot apmaksātu autobusu braucienam.

Uz Saeimu tika uzaicināta arī 9.c klase, kuru ministre apmeklēja kā nākamo. Šeit ritēja stunda Mairitas Grišules vadībā. Ministre neslēpa saviļņojumu, jo šajā klasē kādreiz mācījusies arī pati. Ar labiem vārdiem viņa pieminēja savu bijušo skolotāju Lūciju Ondzuli. Arī devītklasnieki tika iztaujāti par nākotnes nodomiem, par to, kas konkrēti jau ir darīts, lai sasniegtu iecerēto. Skolēni stāstīja, ka grib studēt farmāciju, jo ļoti patīk ķīmija, ka nākotni vēlas saistīt ar sportu, ka studēs tiesībzinātnes vai kaut ko saistībā ar policiju, jo darbojas jaunsargos. Kas, jūsuprāt, skolā būtu jāiemācās, lai jūsu nākotne būtu veiksmīga, taujāja ministre. Skolēni atklāja, ka ir ļoti svarīgi iemācīties sadarboties vienam ar otru, apgūt valodas, iesaistīties ārpusskolas nodarbībās, mācēt saplānot savu laiku.

Arī ministrei tika uzdoti jautājumi. Piemēram, kāds skolēns vēlējās uzzināt, vai ir iespēja skolās atcelt eksāmenus. Mārīte Seile skaidroja, ka Eiropas valstīs ir atšķirīgs eksāmenu daudzums, dažās to ir ļoti maz. Taču eksāmeni vajadzīgi, lai uzturētu skolēnos motivāciju mācīties. Tas, ka, skolu beidzot, jākārto pārbaudījuma darbi, no kuru rezultātiem būs atkarīgas arī tālākas izglītības iespējas, skolēniem liek nopietnāk attiekties pret mācībām.

Tomēr uz ministres jautājumu, vai kāds nākotnē ir iecerējis atstāt Latviju un doties uz ārzemēm, pacēlās daudzas rokas. Jauniešiem jau skolas solā zemapziņā, acīmredzot, veidojas priekšstats, ka Latvijā viņiem nebūs darba un izaugsmes iespēju, kas, protams, ir ļoti skumji.

Vizītes tālākajā gaitā izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile, Saeimas deputāti Edvards Smiltēns un Aldis Adamovičs devās uz Preiļu novada domi, kur tikās ar izglītības un interešu iestāžu vadītājiem, ar pašvaldības vadību un domes deputātiem. Uz tikšanos ar ministri bija ieradusies arī Aglonas novada domes priekšsēdētāja Helēna Streiķe un Daugavpils novada domes priekšsēdētāja Janīna Jalinska.

Runājot par izmaiņām skolotāju darba apmaksā, ministre stāstīja, ka Latvija Eiropas kontekstā nemaz neizskatās tik slikti, ja ņem vērā, cik procentuāli liels finansējums izglītības nozarei tiek atvēlēts no iekšzemes kopprodukta, bet reāli skolotāju algas aizvien ir zemas. Ir saprotamas abas puses, — skolotāji, kuriem vajadzīgas lielākas algas, un valsts, kura atzīst, ka skolēnu skaits sarūk, bet finansējums nozarei ir liels. Arī jaunajā atalgojuma modelī princips «nauda seko skolēnam» paliks, darba samaksa būs saistīta ar skolēnu skaitu. Tajā pašā laikā atšķirība saistībā ar bērnu skaitu un ar pašvaldības turīgumu nedrīkst būt tik milzīga, kāda ir pašlaik. Naudas sadalīšanā līdz šim nebija caurspīdīguma. Tāpēc turpmāk tiks ieviests princips, ka ikvienam ir skaidrs, kā nauda pedagogu atalgojumam tiks sadalīta. Ministre iestājas par to, ka mazajiem bērniem skolas jāsaglabā pēc iespējas tuvāk viņu dzīvesvietām. Bet attiecībā uz vidusskolām tā būs pašvaldības izšķiršanās, vai maza skolēnu skaita dēļ vidusskolas posmu saglabāt. Vidusskolām jābūt lielām, ar modernām laboratorijām, ļoti profesionāliem pedagogiem. Pašreiz notiek jaunā apmaksas modeļa aprobācija, šajā procesā iesaistījušās 60 skolas.

● Izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile (attēlā ceturtā no kreisās) kopā ar Preiļu 1. pamatskolas administrāciju. No kreisās: Pēteris Bernāns, Digna Prodniece, Olga Anspoka, direktore Nora Šņepste, Anna Dzidra Bernāne, Gunārs Avotiņš, Ilze Broka. Foto: I.Kirilova

Uzziņai

MĀRĪTE SEILE dzimusi Preiļu rajona Riebiņu ciemā. No 1973. līdz 1984. gadam mācījusies Preiļu 1. vidusskolā, no 1984. līdz 1889. gadam studējusi Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē, ieguvusi specialitātē maģistra grādu. 1995. gadā stažējās Tventes (Nīderlande) universitātē. Kopš 1992. līdz 1996. gadam bija Preiļu 1. vidusskolas direktora vietniece zinātniskajā darbā. Vairāku grāmatu autore, Latgales neklātienes matemātikas skolas vadītāja, vasaras matemātikas nometņu organizētāja. Ata Kronvalda prēmijas laureāte.

Kopš 1996. gada aprīļa līdz 1998. gada decembrim bija projektu vadītāja Sorosa fondā — Latvija, kopš 1998. gada septembra līdz 2004. gada februārim — SIA BO «Skolu atbalsta centrs» dibinātāja, direktore. No 2004. gada februāra līdz 2008. gada februārim strādāja SIA «Maxima Latvija» par personāla direktori, no 2008. gada februāra līdz 2012. gada novembrim — SIA «Primekss» biznesa procesu direktore, valdes locekle. Kopš 2013. gada marta līdz 2014. gada novembrim bija nodibinājuma «Iespējamā misija» direktore. 2014. gada 5. novembrī Mārīte Seile kļuva par izglītības un zinātnes ministri.

Klātesošie ministrei uzdeva vairākus jautājumus. Viens no tiem bija, vai skolēnu skaita, lai skola spētu pastāvēt, izlemšana būs pašvaldību ziņā? Mārīte Seile skaidroja, ka pašvaldības pašas tiesīgas izlemt šo jautājumu, taču turpmāk pašvaldību iespējas dalīt valsts mērķdotāciju dažādiem izglītības posmiem būs ierobežotākas, jo nereti vidusskolas klases ar mazu skolēnu skaitu tiek uzturētas uz lielo pamatskolu rēķina. Izglītības iestāžu vadītāji uzdeva jautājumus saistībā arī ar valsts finansējumu interešu izglītības iestādēm, ar zemo atalgojumu pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem un citus.

Ministre apmeklēja arī Preiļu Valsts ģimnāziju un Rīgas Tūrisma un radošo industriju tehnikuma Preiļu filiāli.

Pēcpusdienā izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile devās uz Rēzekni.

L.Rancāne

Skolās nav reģistrēti vairāk nekā 15 000 obligāto skolas vecumu sasniegušo bērnu

2014./2015. mācību gadā izglītības iestādēs nav reģistrēti 15 693 obligāto izglītības vecumu sasniegušie bērni, liecina Izglītības kvalitātes valsts dienesta (IKVD) dati, informē LETA. Apkopojot deviņu pilsētu un 110 novadu pašvaldību sniegtos datus, IKVD atklājis, ka šogad izglītības iestādēs nereģistrēto bērnu skaits audzis par 1520.

Vairums jeb 12 948 izglītības iestādēs nereģistrētie bērni, kuri deklarēti Latvijā, pašlaik atrodas ārvalstīs, bet 1655 bērni Latvijā saņēmuši uzturēšanās atļauju, bet ir citas valsts pilsoņi. Salīdzinājumam, 2013./2014. mācību gadā 12 218 bērni bija minēti kā izbraukuši no valsts, bet 894 — citas valsts pilsoņi ar uzturēšanās atļaujām.

IKVD un pašvaldību sadarbības rezultātā panākts, ka tiek iegūtas arvien precīzākas ziņas par cēloņiem, kādēļ bērni nav reģistrēti izglītības iestādēs.

Līdz ar to būtiski ir samazinājies to bērnu skaits, par kuriem pašvaldībai trūkst informācijas. Ja 2011. gadā pašvaldības sniedza ziņas, ka tām nav informācijas par 3327 obligātā skolas vecuma bērniem, tad šogad tām nav ziņu tikai par 427 bērniem, kuri nav reģistrēti izglītības iestāžu sarakstos.

63 pašvaldības ir ieguvušas informāciju par visiem bērniem, taču 29 pašvaldībām nav izdevies noskaidrot informāciju par vienu līdz trim bērniem. Tas nozīmē, ka pašvaldību darbs ir arvien uzlabojams, lai panāktu, ka valstī ir informācija par visiem bērniem, kuri nav reģistrēti nevienas izglītības iestādes sarakstā, norādīja IKVD.

2014. gadā samazinājies arī to bērnu skaits, kuri izglītības iestādē nav reģistrēti invaliditātes vai ilgstošas slimošanas dēļ. Ja pagājušajā gadā tie bija 26 bērni, tad šogad — 14.

Pārējie pašvaldību sniegtie dati liecina, ka 186 bērniem ir anulēta deklarētā dzīvesvieta, 46 bērni adoptēti uz ārvalstīm, 44 bērni atrodas bezvēsts prombūtnē, 92 bērniem pašvaldība nav norādījusi statusu, bet 70 nav reģistrēti izglītības iestādes sarakstos citu iemeslu dēļ.

Lai samazinātu to bērnu skaitu, kuri dažādu iemeslu dēļ neiegūst obligāto izglītību, pašvaldībām ir pienākums noskaidrot situāciju, kādēļ obligātā izglītības vecuma bērni nav reģistrēti izglītības iestādēs, un ievadīt Valsts izglītības informācijas sistēmā informāciju par veikto rīcību izglītības ieguves nodrošināšanai.

IKVD uzsver, ka obligātā izglītības vecuma bērnu izglītības ieguves monitorings tiek veikts katru gadu un ir viens no nozīmīgākajiem instrumentiem ceļā uz kvalitatīvu un pieejamu izglītību.

❒❒❒

Preiļu novada izglītības pārvaldes bērnu tiesību un pirmsskolas speciāliste Anita Džeriņa informēja, ka **Vārkavas novadā** skolas neapmeklē 11, **Aglonas novadā** — 19 un **Preiļu novadā** — 54 bērni. Noskaidrots, ka šie bērni neapmeklē arī nevienu citu Latvijas skolu. Viņi kopā ar ģimenēm vai vienu no vecākiem atrodas ārzemēs.

Līvānu novadā ir 86 bērni, kas nav reģistrēti nevienā skolā Latvijā, stāstīja Līvānu novada izglītības pārvaldes vadītāja Ilga Peiseniece. Šie bērni kopā ar vecākiem izbraukuši no valsts.

Riebiņu novada izglītības jautājumu koordinatore Evelīna Visocka darīja zināmu, ka skolās nav reģistrēti 29 novada bērni vecumā no septiņiem līdz 18 gadiem. Noskaidrots, ka viņi atrodas ārpus Latvijas.

Filma par kādu vēstures traģisko lappusi

16. janvārī Vanagos un Vārkavā tika demonstrēta režisora Normunda Puča dokumentālā filma "Segvārds Vientulis", kas, izpelnījusies skatītāju un arī kritiķu atzinību, bija Latvijā skatītākā dokumentālā filma aizvadītajā gadā. Filma vēsta par nacionālo partizānu kustību Latgalē un tās vadītāju Vanagu draudzes prāvestu Antonu Juhņeviču (1905-1947). Filmas uzņemšana norisinājusies arī Vanagu apkārtnē, un filmēšanā kopā ar profesionāliem aktieriem piedalījās vietējie cilvēki.

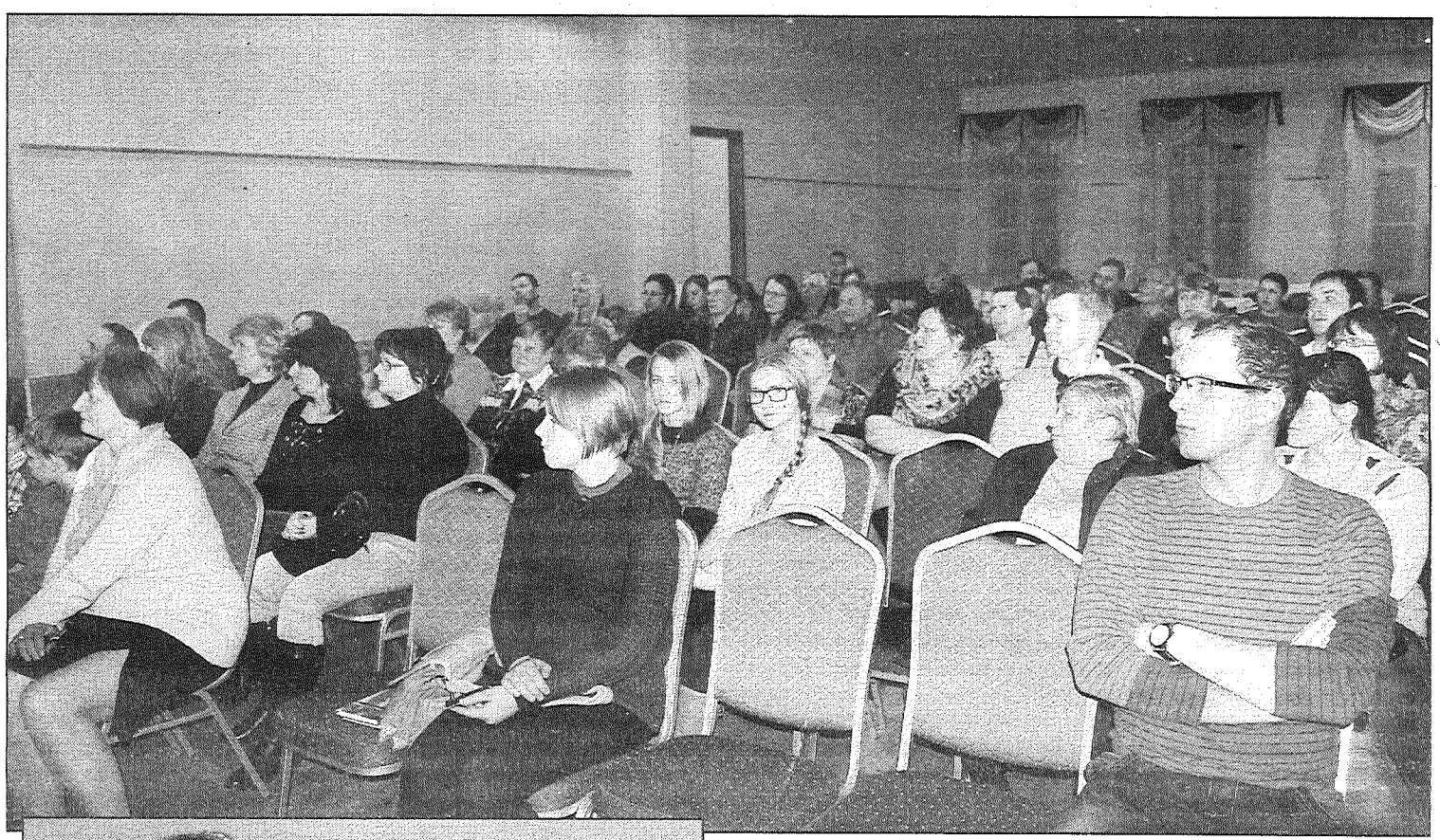

● No kreisās – filmas "Segvārds Vientulis" režisors Normunds Pucis un vēsturnieks Jānis Viļums pēc filmas seansa Vārkavas tautas namā tikās ar skatītājiem. Pateicoties vietējo cilvēku atsaucībai, filmēšanas laikā iegūti unikāli, līdz šim nezināmi materiāli par nacionālajiem partizāniem.

Filmā atainoti reāli notikumi, kas norisinājās 1945. gadā, kad, nespējot samierināties ar padomju varas nodibināšanos, daudzi cilvēki devās mežos, lai, cerot uz sabiedroto palīdzību, turpinātu cīņu. "Segvārds Vientulis" ir pirmā filma, kas veltīta nacionālo partizānu tēmai, un tā ir arī pirmais nopietnais pētījums par katoļu prāvestu Antonu Juhņeviču, kurš līdz šim ir bijis noklusēta un plašākai sabiedrībai maz zināma personība.

Viņa raksturā apvienojas stipra ticība Dievam, bezkompromisu nelokāma pārliecība par savu taisnību, brīvības apziņa un pat dumpiniecisku – īpašības, kas liecina par stipru personību, bet tajā pašā laikā ir neērtas jebkurai varai. Jau 30. gados Antons Juhņevičs izcieta divu mēnešu ieslodzījumu par aizsargu publisku nolamāšanu dievkalpojuma laikā, vācu varas laikā viņš pārkāpa komandantūras aizliegumu noturēt dievkalpojumus, bet no 1943. gada baznīcas telpās sāka slēpt vīriešus no mobilizācijas vācu un sarkanajā armijā, pārliecināts par savu pienākumu saglabāt tautas dzīvo spēku. Arī pēc padomju varas nodibināšanās Antons Juhņevičs neslēpa savu nepatiku pret jauno režīmu, pievienojās nacionālajiem partizāniem un 1945. gadā kļuva par Tēvzemes Sargu (partizānu) Apvienības prezidija priekšsēdētāju.

Filma vēsta par laiku Antona Juhņeviča dzīvē, kad viņš sniedza atbalstu latviešu nacionālajiem partizāniem un sev bija pieņēmis segvārdu Vientulis. Pēdējos mūža gados Antons Juhņevičs bija nonācis eksistenciālu situāciju un izvēļu priekšā – lai glābtu tuvinieku dzīvību, viņš labprātīgi legalizējās, pēc tam tika apcietināts un 1947. gadā nošauts Rīgas Centrālcietumā.

Filmas režisors Normunds Pucis pastāstīja, ka filmas tapšanā izmantoti daudzi dokumenti, hronikas un arhīvu materiāli, bet dialogi veidoti autentiski, no aculiecinieku stāstītā: "Tā ir starpžanru filma, dokumentāla un reizē arī spēlfilma." Filmas uzņemšanas laikā tika atrastas Antona Juhņeviča fotogrāfijas, kuras līdz tam nebija zināmas. Normunds Pucis uzsver, ka nacionālo partizānu fotogrāfijas ir milzīga vērtība un liels retums, jo tolaik saprotamu iemeslu dēļ viņi reti fotografējās. Ar nacionālajiem partizāniem saistītu notikumu, kas norisinājušies Vanagu un Vārkavas apkārtnē, ir daudz vairāk, nekā iespējams ietilpināt vienā filmā, un vēsturnieks Jānis Viļums šobrīd tos apkopo grāmatā.

"Segvārds Vientulis" ir inscenēta dokumentāla filma. Tajā spēlē daudzi labi zināmi aktieri, bet galvenās lomas uzticētas Jaunā Rīgas teātra aktieriem – prāvestu Antonu Juhņevicu atveido Varis Piņķis, čekas vecākā leitnanta Longina Avdjukeviča lomā iejuties aktieris Vilis Daudziņš. Masu skatos filmējušies vietējie Vanagu un Vārkavas cilvēki, un, neskatoties uz to, ka tā ir pirmā kino pieredze, viņu atveidotie tēli organiski iekļaujas filmā. Blakus inscenētām epizodēm režisors filmā iekļāvis arī daudz fotogrāfiju un kinohronikas, kas pilnībā saskaņojas ar filmas inscenēto vēstījumu un to padara izteiksmīgāku, tā piešķirot autentiskuma iespaidu arī melnbaltā stilistikā uzņemtajām inscenētajām ainām. Filmā pamatā skan latgaliešu valoda, kas paspilgtina vides kolorītu, bet latviešu aktieriem radījusi zināmu izaicinājumu. Filmai spēcīgu oriģinālmūziku sakrālās noskaņās radījis Rihards Dubra.

2015. gada 16. janvāra vakars — ekrānā izdziest filmas beigu titri, bet Vārkavas tautas nama zālē klusums ieilgst. Daudziem šeit atnākušajiem vecākās paaudzes cilvēkiem filmā atainotie notikumi atsauc bērnības atmiņas, kas saistās ar baiļu sajūtu. **Albīne Spūle,** kura filmēšanas komandai Vanagos vārījusi biezputru, dalās atmiņās par bērnībā piedzīvoto Saunas pusē: "Vai, Dieviņ, bailīgi bija! Partizāni arī purvā ar ezeriņiem prata slēpties. Reiz mani, meiteni, kaimiņiene ogās pasauca. Kad uz ciņa ieraudzījām noliktu stiklu, kā mēs skrējām, kā bēgām! Ogas vairs ne prātā. Kā gan tas tur varēja rasties?" **Jānis Dzerkalis:** "Man tolaik bija desmit gadu. Pēc nostāstiem bija dzirdams, kā tas viss notika, kā nacionālos partizānus šāva. Tajos notikumos bija iesaistīti mani paziņas, tādēļ šovakar atnācu uz filmu. Zinu, ka Vanagos bija baznīckungs, kurš palīdzēja mežabrāļiem, jo mans vecaistēvs Vanagu baznīcā bija par kalpotāju." Savukārt **Jānim Vaivodam** par to laiku pavisam skarbas atmiņas: "Man radinieki bija Onckuļi no Mačāniem, no pazīstamā dekāna dzimtas. Man bija kādi septiņi gadi, kad mežabrāļi Onckuļu mājās bija atnākuši ciemos. Vēlāk, kā pats atceros, veda nošautos mežabrāļus. Viņi bija salikti un atstāti centrā, lai cilvēki skatās. Netālu no Vārkavas, kur viņu piemiņai uzstādīts baltais krusts, daži bija nošauti un aprakti, bet vēlāk viņus pārapbedīja piederīgie." Pat tagad, pēc gandrīz septiņdesmit gadiem, daudzi joprojām par to laiku runā nelabprāt. Filmas skatītāja **Tekla Romanovska** velk paralēles ar mūsdienām: "Tad nebija miera un tagad nav." Filma skatītājiem liek domāt par sevi, par savām izvēlēm, kādas tās būtu ekstremālās situācijās.

I.Šņepste

Stādiet rozes savā zemē, nestādiet tās svešumā, tāds ir mans, barikāžu dalībnieka, novēlējums

HENRIHS KIVLENIEKS, novadpētnieks, grāmatu "Kalupieša dzīves gājums" (2013), "Kalupe un kalupieši" (2008) autors.

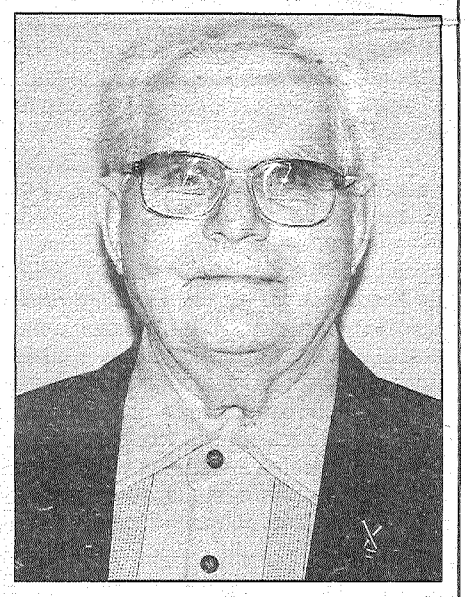

— Pirms filmas veidošanas pie manis vairākkārt viesojās vēsturnieks Jānis Viļums. Esmu palīdzējis atrast nacionālo partizānu bunkuru vietas Nīcgales mežā un Arendoļes mežā. Bunkuri nav saglabājušies, bet tajās vietās var atrast patronu čaulas un ejas. Nīcgales mežā, pie lielā akmens, partizānu apvienības vadītājs bija Miķelis Rasčevskis, viņa vadībā bija septiņdesmit seši cilvēki. Rasčevski notiesāja uz divdesmit pieciem gadiem, pēc piecpadsmit gadiem viņš atgriezās un ir apglabāts Kalupes kapsētā. Viņš bija liela auguma, divi metri pāri. Kad viņš gāja pa mežu bruņots, tad ne tikai cilvēkam, bet arī velnam viņa būtu bail. Viņš bija īsts nacionālais partizāns.

Arendoles Lielajos Stradiškos manā vadībā ar Vārkavas novada domes atbalstu atklājām pieminekli nacionālajiem partizāniem. Cilvēki mežā gāja, jo nevēlējās karot ne vācu, ne krievu armijā un gribēja savu neatkarīgu valsti. To, ko zinu, visu esmu aprakstījis savās grāmatās. Vēsturiskie notikumi ir jāatceras – ja nebūs pagātnes, nebūs nākotnes. Esmu dedzīgs Latgales patriots. Mans vēlējums jaunajai paaudzei: esiet savas valsts patrioti un atcerieties, ka visā pasaulē maize ir ar garozu un maize ir jāpelna. Nav skaistākas zemes par Latviju, jo te ir mūsu tēvzeme, kopiet šo zemi un saudzējiet arī nākamajām paaudzēm, veidojot latviskas ģimenes.

Aizritējušas domes vadības un speciālistu tikšanās ar iedzīvotājiem

No 5. janvāra līdz 8. janvārim visos Preiļu novada pagastos un pilsētā domes vadība aicināja iedzīvotājus uz tikšanos ar pašvaldības speciālistiem, domes deputātiem, lai izvērtētu 2014. gadā paveiktos darbus un uzklausītu iedzīvotāju priekšlikumus 2015. gadam. Tuvāk informē Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Paegle.

● Preiliešiem pirms tikšanās ar deputātiem bija iespēja konsultēties ar pašvaldības speciālistiem. Tiesa, šo jauninājumu izmantoja retais.

Vispirms – pārskats par padarīto

Tikšanās notika pirms pašvaldības budžeta apspriešanas un pieņemšanas. Saruna ar iedzīvotājiem risinājās Aizkalnes pagasta Aizkalnes tautas namā, Pelēču pagasta Ārdavas saieta namā un Pelēču pagasta kultūras namā, Saunas pagasta Salas pamatskolā un Saunas tautas namā, Preiļu pagasta Līču kultūras namā un Preiļu kultūras namā.

Par paveikto lauku teritorijās stāstīja pagastu pārvalžu vadītāji – Gunta Uzuleviča, Iveta Stašulāne, Raimonds Rubins un Preiļu pagasta saimniecības vadītājs Vitālijs Plivda. Visās lauku teritorijās pagājušajā gadā lielākie līdzekļi ir ieguldīti ceļu un ciematu ielu rekonstrukcijas darbos, liela vērība veltīta vides sakopšanai un pagastu kapsētu sakārtošanai.

Kas aktuāls iedzīvotājiem

No iedzīvotāju ierosinājumiem aktuālākais ir turpināt pašvaldības ceļu renovāciju. Svarīgs jautājums pagastos ir atkritumu šķirošana, tāpēc lauku saimniecībām tika atgādināts par līgumu slēgšanu ar SIA "Preiļu saimnieks" par atkritumu apsaimniekošanu.

Saunas pagastā iedzīvotāji pārrunāja vairākus jautājumus: par jaunu darba vietu radīšanu, lauksaimniecības tehnikas nolietoto riepu savākšanu, par klaiņojošajiem suņiem. Skolas vecuma bērnu vecākiem aktuāls jautājums ir Priekuļu pamatskolas tālākā darbība. Uzklausot iedzīvotāju domas, domes priekšsēdētāja izteica viedokli, ka skolai jādarbojas arī turpmāk, ko atbalsta arī vairākums domes deputātu.

Preiļu pagastā biedrība "Sabiedriskais centrs "Līči" īstenojusi arī vairākus projektus. Kā svarīgākie no tiem tika minēti kapsētu sakopšana, apskaņošanas tehnikas iegāde, nometņu organizēšana maznodrošināto ģimeņu bērniem. Iedzīvotāji pateicās par izbūvēto gājēju ietvi no pilsētas līdz Līčiem, jo tas ir veicinājis drošību. Tuvākajā nākotnē nepieciešams uzlabot apgaismojumu Līču ciemata ielās un vairāk līdzekļu paredzēt ceļmalu sakopšanai.

Aizkalnes pagastā tikšanās dalībnieki ierosināja sakārtot pašvaldības ceļu posmus pagasta teritorijā, jautāja par diennakts zobārsta pieejamību Preiļu slimnīcā un to ceļu renovāciju, kas nav pašvaldības ceļu reģistrā. Arī Pelēču pagasta iedzīvotājiem ir aktuāla konkrētu ceļa posmu uzlabošana, kāda iedzīvotāja interesējās arī par mājas pieslēgšanu kanalizācijai.

Klātesošos pilsētniekus visvairāk satrauc tas, ka Preiļos nav pirts. Izskanēja jautājumi arī par Jaunā gada pasākuma sagaidīšanas vietu un ielu renovācijas laikā pilsētas centrā noņemtās piemiņas zīmes – pilsētas simbola – turpmāko atrašanās vietu.

Informācija par jaunumiem

Katrā tikšanās reizē piedalījās pašvaldības iestāžu un daļu vadītāji, kuri iedzīvotājiem stāstīja aktuālo par iestāžu darbu un izmaiņām likumdošanā.

Tikšanās pasākumā ar iedzīvotājiem Preiļu pilsētā šogad bija jauninājums – divas stundas pirms sarunas ar preiliešiem bija noorganizētas arī vairāku speciālistu konsultācijas iedzīvotājiem. Ikviens varēja griezties ar jautājumiem un saņemt atbildes par komunālajiem pakalpojumiem no SIA "Preiļu saimnieks" valdes priekšsēdētāja Jāņa Mūrnieka, par jautājumiem izglītībā – no Preiļu novada izglītības pārvaldes vadītāja Andreja Zagorska, sociālajā sfērā konsultācijas sniedza Preiļu novada sociālā dienesta vadītāja Diāna Vucāne, bet uz jautājumiem par nekustamajiem īpašumiem bija gatava atbildēt Preiļu novada domes nekustamā īpašuma daļas vadītāja Vita Patmalniece. Speciālistu – konsultantu vidū bija arī pašvaldības jurists Aldis Džeriņš, pašvaldības policijas priekšnieks Jānis Trubačs, SIA "Preiļu slimnīca" galvenā ārste Viktorija Šmukste un Preiļu novada domes attīstības daļas vadītājs Zigmārs Erts.

Uz iedzīvotāju jautājumiem atbildēja arī ciemiņi – Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas speciālists Aleksejs Makuševs, bankas "Citadele", SEB un SWED banku pārstāvji. Iedzīvotāju aktivitāte gan nebija liela, tāpēc atgādinām, ka ar Preiļu pašvaldības speciālistiem ikviens varat sazināties, zvanot attiecīgajam darbiniekam vai rakstot uz e-pastu. Kontaktinformācija pieejama Preiļu novada domes mājas lapā *www.preili.lv*. Ja neizmantojat internetu, zvaniet uz domes apmeklētāju pieņemšanas un informācijas centra tālruni 65322755, jūs savienos ar nepieciešamo speciālistu.

Ar izstādes «Jāzeps Baško — gaisa fūrmanis» atklāšanu noslēdzies projekts

15. janvārī Preiļu 1. pamatskolas muzejā, Daugavpils ielā 34, pulcējās skolēni, pedagogi un vairāki desmiti sabiedrības pārstāvju, lai piedalītos Kultūras ministrijas finansētā un Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja sadarbībā ar Preiļu 1. pamatskolu īstenotā projekta «Jāzeps Baško — gaisa fūrmanis» noslēguma pasākumā.

● Ja vēlaties redzēt «Iļju Muromieti», būs jādodas uz Preiļu 1. pamatskolas muzeju, jo fotoobjektīvā tas neietilpst.

Attēlā izstādes atklāšanā (no kreisās) Preiļu 1. pamatskolas direktore Nora Šņepste, ekspozīcijas zinātniskās koncepcijas autore un muzeja krājumu galvenā glabātāja Ināra Krusta, ekspozīcijas dizaina risinājuma autore, muzeja ekspozīciju un izstāžu kuratore Silvija Berezovska, muzeja vadītāja Tekla Bekeša, ģenerāļa Jāzepa Baško mazdēls, Paula Stradiņa klīniskās slimnīcas torokālās ķirurģijas nodaļas vadītājs, medicīnas doktors Jāzeps Baško, konkursa «Ko tu zini par Jāzepu Baško?» uzvarētāja Marija Volkova, kā arī Preiļu bērnu un jauniešu centra lidmodeļu pulciņa audzēkņi Vitālijs Pavlovs un Dairis Ivanāns, kuri skolotāja Guntara Ormaņa vadībā aprīkoja lidmodeli ar gaismām un skaņām.

Kā informē Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja vadītāja **Tekla Bekeša,** tā ir jau otrā projekta kārta, un tai dots nosaukums «Iļja Muromietis», jo tā sauca lidmašīnu, ar kuru Pirmā pasaules kara laikā lidoja ģenerālis un mūsu novadnieks Jāzeps Baško. Izstādes galvenais objekts ir minētās lidmašīnas modelis seškārtējā samazinājumā (īstajai lidmašīnai spārna garums bija 18 m, modelim — trīs metri). Moderno dizaina objektu veidoja Rēzeknes mākslas un dizaina vidusskolas dizaina un restaurācijas nodaļas audzēkņi pedagoga Andra Anspoka vadībā. Tam ir rasts interesants risinājums, kas aizrauj jauniešus. Lieta tāda, ka lidmašīnai ir gan gaismas, gan skaņas signāli, par ko parūpējušies Preiļu bērnu un jauniešu centra lidmodeļu pulciņa audzēkņi skolotāja Guntara Ormaņa vadībā.

Preiļu 1. pamatskola izvēlēta par ekspozīcijas vietu ne vien tādēļ, ka skolas muzejā ir piemērotas telpas, bet arī tādēļ, ka skolai ir tieša saistība ar ģenerāli Baško. Viņš bija viens no trim Preiļu pirmās tautskolas absolventiem 1902. gadā. T.Bekeša teic, ka ekspozīcija tiks papildināta ar dažādiem izglītojošiem pasākumiem. Jau iecerēts dot bērniem iespēju veidot lidmodeļus no papīra, padomā ir arī citas saistošas idejas.

Muzeja vadītāja atzīst, ka pasākumā patīkamākais mirklis bijis tas, ka uz izstādes atklāšanu ieradies ģenerāļa Jāzepa Baško mazdēls — arī Jāzeps Baško, kurš ir Latvijā plaši pazīstams ķirurgs. Viņš pateicās skolēniem, skolotājiem un muzeja darbiniekiem, kuri saglabājuši vectēva piemiņu. Pats jūtos tik maz darījis viņa piemiņai, piebildis viesis un uzdāvinājis izstādes veidotājiem simts eiro — kā starta kapitālu jaunu izglītojošu programmu veidošanai.

Maksa par apkuri Preiļos ir atšķirīga

SIA «Preiļu saimnieks» siltuma un ūdensapgādes nodaļas vadītājs **Vladimirs Haritonovs** informē, ka decembrī vidējā maksa par siltumenerģiju — 1,565 eiro par apsildāmās platības kvadrātmetru.

Iedzīvotāji pamanījuši, ka maksa par apkuri dzīvojamās mājās ievērojami atšķiras. Kā skaidro uzņēmuma sabiedrisko attiecību speciāliste Inese Šņepste, atšķirības ietekmē katras mājas siltuma patēriņš. Rēķini tiek sastādīti, pamatojoties uz mājas siltumskaitītāja rādījumiem, jo lielāks siltumenerģijas patēriņš, jo lielāks ir maksājums par apkuri. Jāņem vērā, ka apkures izmaksas ir lielākas nelielajās divu vai trīs stāvu ēkās, siltuma patēriņu var regulēt ar automātisko siltummezglu palīdzību. Visbeidzot, vidējo apkures maksu mikrorajonos samazina siltinātās mājas, kurās ir ievērojami mazāks siltumenerģijas patēriņš. Piemēram, Liepu ielas katlu mājas apkalpotajā teritorijā ir nosiltinātas sešas mājas, bet Mehanizatoru un Pils ielas mikrorajonā pagaidām nav nosiltināta neviena māja. Līdz ar to šī mikrorajona iedzīvotājiem maksa par apkuri ir visaugstākā.

Vislielāko apkures rēķinu samazinājumu dod daudzdzīvokļu māju kompleksā renovācija. To pierāda ikmēneša rēķini, piemēram, Rēzeknes ielā 32 — 0,548 eiro par kvadrātmetru, Liepu 9 — 0,576, bet vismazāk par siltumu jāmaksā siera rūpnīcas mikrorajonā Daugavpils ielā 72 nama iemītniekiem — 0,35 eiro par kvadrātmetru.

Lappusi sagatavoja L.Kirillova

Latgales atbrīvošana no lieliniekiem – pirms 95 gadiem

Latgales atbrīvošana 1920. gadā bija Latvijas armijas un Polijas armijas uzbrukuma operācija ar nosaukumu "Ziema" no 1920. gada 3. janvāra līdz 1. februārim Latvijas brīvības cīņu laikā, kurā tā piespieda Krievijas Padomju Federatīvās Sociālistiskās republikas (KPFSR) pakļautībā esošās Sarkanās armijas daļas atstāt Latgali.

Par godu Latgales atbrīvošanas no lieliniekiem 95. gadadienai, **21. janvārī Rēzeknē** notiks plaši pasākumi kas sāksies plkst. 14.00 Jēzus Sirds katedrālē ar aizlūgumu par Latgales atbrīvošanas kaujās kritušajiem karavīriem. Plkst.15:30 sāksies piemiņas brīdis pie obeliska Latgales atbrīvošanas kaujās kritušajiem karavīriem Miera ielas kapos. Savukārt plkst. 16:30 notiks ziedu nolikšana pie Latgales atbrīvošanas pieminekļa "Vienoti Latvijai!", ko tautā sauc par Latgales Māru. Klātesošos uzrunās aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandiera vietnieks, Apvienotā štāba priekšnieks ģenerālmajors Juris Zeibārts, Rēzeknes pilsētas domes priekšsēdētājs Aleksandrs Bartaševičs, novada domes priekšsēdētājs Monvīds Švarcs.

Jau no plkst. 15.30 pilsētas Festivāla parkā būs apskatāma militārās un operatīvās tehnikas izstāde, kur ar ekipējumu un tehnikas vienībām būs pārstāvēta Zemessardze, Robežsardze, Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Valsts policija. Atceroties barikāžu laiku, tiks iedegts barikāžu ugunskurs, izstādes apmeklētāji lauka virtuvē varēs baudīt karstu tēju un karavīru putru. Savukārt Latgales vēstniecības "GORS" otrā stāva vestibilā būs apskatāma Latgales atbrīvošanas kaujām veltīta izstāde, ko sagatavojuši Latvijas Kara muzeja speciālisti.

Plkst. 18.00 Latgales vēstniecības "GORS" lielajā zālē sāksies koncerts. Nacionālo bruņoto spēku orķestris koncertu sāks ar Latgales Artilērijas pulka, 8. Daugavpils kājnieku pulka, 3. Jelgavas kājnieku pulka, 5. Cēsu kājnieku pulka, 6. Rīgas kājnieku pulka kara orķestru vēsturiskajiem maršiem no tām vienībām, kuru ieguldījums Latgales atbrīvošanā bija vislielākais. Koncerta turpinājumā skanēs Latgales mūsdienu komponistu: Henriha Gaļicka, Līgas Liepiņas-Kaņepes, Jura Kulakova mūzika.

Tradīcija atzīmēt Rēzeknes atbrīvošanu no lieliniekiem aizsākās pirms 15 gadiem pēc Zemessardzes 3. brigādes komandiera pulkveža Jāņa Žagatas iniciatīvas, bet Rēzeknes pilsētas domes lēmums paredz, ka šajā dienā pilsētā jāizkar valsts karogi.

Latgales atbrīvošana notika trīs lielu uzbrukumu veidā

Pirmo triecienu izdarīja no 1920. gada 3. līdz 9. janvārim Austrumu frontes dienvidos, kur Polijas leģiona divīzijas pārgāja aizsalušajai Daugavai pie Daugavpils un austrumos no tās, bet Kurzemes divīzijas daļas šķērsoja Daugavu Dvietes-Nīcgales-Dunavas rajonā un uzbruka Sarkanajai armijai, kas bija nocietinājusies Daugavas labā krasta Pirmā pasaules kara pozīcijās.

Pēc tam sekoja Latgales divīzijas un Latgales partizānu pulka uzbrukums no 1920. gada 9. līdz 20. janvārim Austrumu frontes ziemeļos ar mērķi ieņemt Pitalovas dzelzceļa mezglu un pārtraukt Sarkanās armijas apgādi pa Pleskavas — Rēzeknes dzelzceļu.

Kurzemes divīzija un Baltijas landesvērs no 1920. gada 20. līdz 26. janvārim ieņēma Rēzeknes dzelzceļa mezglu un turpināja uzbrukumu līdz Latvijas austrumu robežai.

Uzbrukuma dēļ nepiepildījās Padomju Krievijas valdības nodomi izmantot Latgales neskaidro politisko statusu Latvijas — Krievijas pamiera sarunās.

Priekšvēsture

Pēc Otrā Latgales kongresa ierosmes 1917. gada 14. decembrī Krievijas PSFR Tautas komisāru padome izdeva rīkojumu nr. 93. par Daugavpils, Ludzas un Rēzeknes apriņķu atdalīšanu no Vitebskas guberņas un to pievienošanu Vidzemes guberņai. 1918. gada februārī Latgali ieņēma ķeizariskās Vācijas armija. Brestļitovskas miera līguma tekstā Krievija atteicās no tiesībām uz Kurzemi un Vidzemi, bet Latgale netika pieminēta. 1918. gada 18. novembrī Latvijas valsts neatkarības pasludināšanas sēdē piedalījās arī Latgales pārstāvis. 1918. gada decembrī Latgali ieņēma Padomju Latvijas armija, Krievijas PFSR valdība atzina Latgali kā Latvijas PSR sastāvdaļu.

Pēc Rīgas zaudēšanas 1919. gada 22. maijā Stučkas valdība pārcēlās uz Latgali. 1919. gada maija beigās un jūnija sākumā Ziemeļlatvijas brigāde ar Igaunijas armijas atbalstu ieņēma visu Vidzemes teritoriju un 29. maijā atbrīvoja Alūksni, 30. maijā Pļaviņas, 31. maijā Vecgulbeni, 5. jūnijā Madonu un sasniedza Latgales robežas. 5. jūnijā Latvijas armija ieņēma Krustpili, kas līdz 1917. gada beigām atradās Vitebskas guberņas sastāvā. 1919. gada 7. jūnijā ar Sarkanās armijas virspavēlnieka Jukuma Vācieša pavēli Padomju Latvijas armiju likvidēja un pārveidoja par Strādnieku un zemnieku Sarkanās armijas 15. armiju ar štābu Daugavpilī. Pēc uzvaras Cēsu kaujās 15. jūlijā Latvijas bruņoto spēku virspavēlnieks Dāvids Sīmansons pavēlēja no Dienvidlatvijas brigādes daļām izveidot Latgales divīziju ar Siguldas, Daugavpils un Rēzeknes pulkiem.

1919. gada 11. septembrī Latvijas valdība saņēma Padomju Krievijas piedāvājumu sākt sarunas par kara darbības izbeigšanu, uz kuriem pamatotos miermīlīgas attiecības starp abām pusēm. Latvijas puse uzskatīja, ka pamiera sarunu mērķiem jābūt Latvijas neatkarības atzīšanai, Latgales atstāšanai un Pētera Stučkas valdības likvidēšanai. Latvijas armijas uzbrukums Latgalē atsākās 1919. gada 3. oktobrī, kad Kurzemes divīzijas 1. Liepājas kājnieku pulka 1. bataljons pārcēlās uz Daugavas labo krastu un ieņēma Līvānus. Bermonta karaspēka 8. oktobrī uzsāktais uzbrukums Rīgai pārtrauca aktīvo karadarbību Latgales frontē. Tas deva iespēju 1919. gada oktobrī — decembrī 15. armijas latviešu sarkano strēlnieku divīzijas daļas izmantot kā triecienvienības kaujās pie Petrogradas un Orlas — Kromu kaujās ar Baltās kustības armijām.

1919. gada 5. decembrī Tartu sākās Igaunijas sarunas ar Krieviju, bet Latvijas valdība lika saprast, ka sarunas iespējams uzsākt tikai tad, ja Krievija izteiks gatavību atstāt Latgali un pārtrauks Stučkas valdības darbību.

Militārais līgums ar Poliju

Pēc Latvijas armijas panākumiem Bermontiādes laikā Polijas valdība piedāvāja militāru palīdzību Latgales atbrīvošanā un Latvijas armijas virspavēlniecība sāka sarunas par kopējas operācijas plāna izstrādāšanu ar Polijas armijas pārstāvi Rīgā kapteini Miškovski. Poļu pārstāvis prasīja Latvijas pusei Polijas karaspēka Latgalē apgādi ar uzturu un Latvijas karaspēka daļēju pakļaušanos Polijas armijas vadībai. Par Latgales atbrīvošanas operācijas sākumu tika nolikts 1920. gada 3. janvāris. Krieviem atņemtos ieročus un munīciju nolēma nodot Latvijai, bet dzelzceļa materiālus un medikamentus sadalīt vienlīdzīgi. Abu armiju virspavēlniecības tūlīt noslēdza militāru līgumu par Latgales atbrīvošanu ar nosaukumu "Ziema". Līgumā noteica, ka operācijas mērķis ir kopīgi ieņemt visu latviešu apdzīvoto teritoriju līdz izdevīgai aizstāvēšanas joslai.

Karadarbības norise

Daugavpils ieņemšana

Daugavpils ieņemšanas operāciju vadīja Polijas ģenerālis Edvards Ridzs-Smiglijs, to aizsargāja Padomju Krievijas Rietumu frontes 15. armijas 33., 31. un 23. pulki, 30. komunistu rota, 2. jātnieku eskadrons un viens bruņotais vilciens. Kopā pilsētā bija vismaz 2000 karavīru ar 35 ložmetējiem un 24 lielgabaliem. 1920. gada 3. janvārī Polijas leģiona 3. divīzija un daļa no 1. divīzijas šķērsoja aizsalušo Daugavu un ar 1. tanku pulka atbalstu tiešā triecienā ieņēma pilsētu. Daļa no 1. divīzijas aplenca pilsētu no austrumiem, bet Latvijas bruņoto spēku Kurzemes divīzijas daļas no ziemeļiem. Daugavpils cietoksnis bez kaujas padevās Latvijas armijai. Abu valstu karaspēki turpināja vajāt atejošās padomju 15. armijas daļas līdz Višķiem, kur apstājās 5. janvārī un izturēja sarkanarmiešu pretuzbrukumu līdz 9. janvārim.

Ziemeļlatgales ieņemšana

Ziemeļlatgales atbrīvošanas operāciju vadīja Latgales divīzijas štābs Gulbenē ar pulkvedi Berķi priekšgalā, viņa padotībā pārgāja arī Latgales partizānu pulks, kā arī Kurzemes divīzijas 1. Liepājas un 2. Ventspils kājnieku pulki, kam bija jāpabalsta uzbrukums no Lubānas ezera rajona. Latgales divīzija un Latgales partizāni uzbruka gar Gulbenes-Kupravas-Pitalovas dzelzceļu un pārrāva Pleskavas-Daugavpils dzelzceļu ziemeļos no Pitalovas stacijas, novēršot padomju karaspēka papildus vienību ierašanos Latgalē no Igaunijas frontes un no Krievijas iekšienes.

Rēzeknes ieņemšana

Latgales centrālās daļas atbrīvošanu vadīja Kurzemes divīzijas komandieris pulkvežleitnants Jānis Puriņš, viņa padotībā pārgāja arī 9. Rēzeknes kājnieku pulks un Baltijas landesvērs, kas uzbruka Rēzeknei no dienvidu puses. 2. Ventspils kājnieku pulks gar Krustpils — Rēzeknes dzelzceļu ieņēma Rēzekni (pirmā pilsētā iegāja Landesvēra Hāna nodaļa) un pēc tam Ludzu. 3. Jelgavas kājnieku pulks un 9. Rēzeknes kājnieku pulks ieņēma teritoriju aiz Rāznas ezera, bet Bukmuižu ieņēma Polijas karaspēks. 1. Liepājas kājnieku pulks pārrāva Rēzeknes — Pitalovas dzelzceļu uz ziemeļaustrumiem no Rēzeknes un turpināja uzbrukumu līdz Ludzas upei. 21. janvārī Rēzekni atbrīvoja.

Sagatavoja T.Elste

● Piemineklis "Vienoti Latvijai" atrodas Rēzeknes centrā, Atbrīvošanas alejas vidū. Tas ir piemiņas zīme vēsturiskā novada atbrīvošanai un Latvijas vienotībai. Bronzas piemineklī atklāja 1939. gadā (tēlnieks K.Jansons, L.Tomašicka ideja). 1940. gada novembrī padomju vara centās to iznīcināt, bet piemineklī atjaunoja 1943. gada augustā. 1950. gada jūnijā sekoja otrais pieminekļa iznīcināšanas mēģinājums, kas bija veiksmīgs. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas tautā saukto "Latgales Māru" trešo reizi uzstādīja 1992. gada 13. augustā (pēc saglabātajiem metiem veidojis K.Jansona dēls — A.Jansons). „Latgales Māra" ir uzskatāma par vienu no labākajiem Latvijas monumentālās tēlniecības paraugiem. Māras tēls tautas mitoloģijā tiek personificēts ar zemes auglību un dzīvības sargātājas ideju, bet krusts ir kristīgās ticības simbols.

Sportistu gada balle

Zane Krūmiņa — nominācijas «Gada sportiste» ieguvēja.

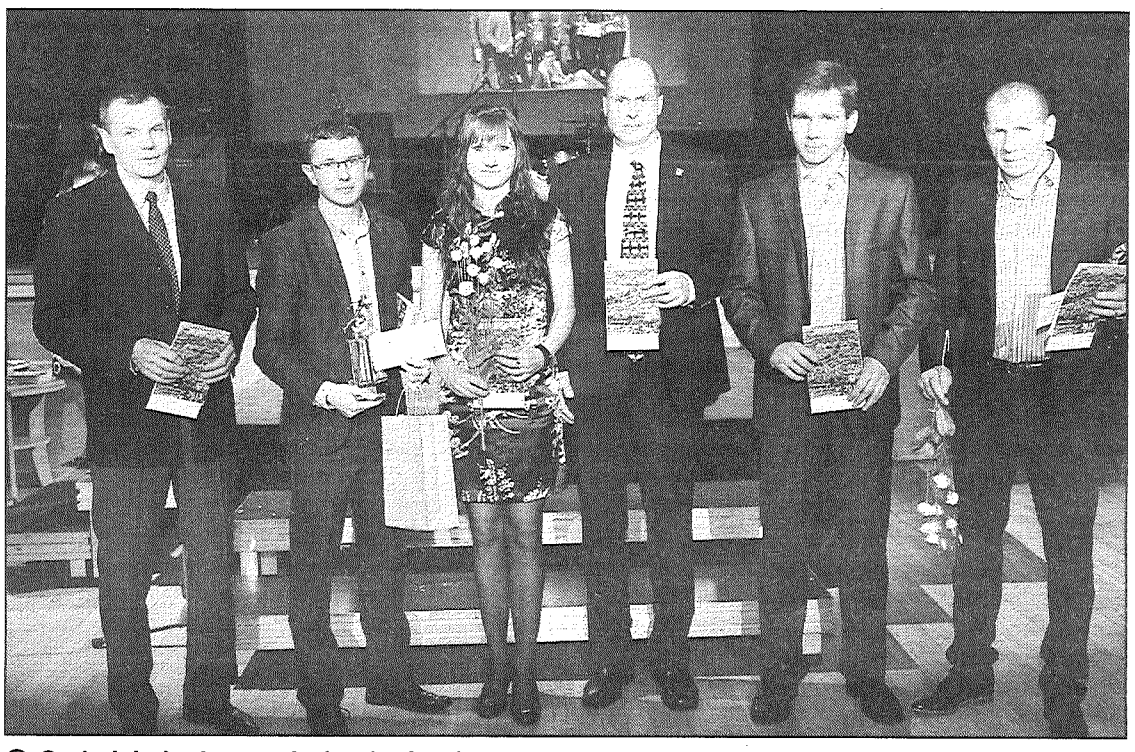

Gada labākā komanda (no kreisās): Roberts Mālnieks, Andrejs Bondarevs, Kitija Valtere, Arvils Bušmanis, Vjačeslavs Grigorjevs un «Gada cilvēks sportā» Iosifs Kovči.

Līvānos aizvadīts sportistu skaistākais gada pasākums — sportistu, komandu, treneru, sporta klubu, aktīvistu, atbalstītāju apbalvošanas pasākums — balle «Privātās dzīves sporta mirkļi». Šāds pasākums notika jau četrpadsmito gadu pēc kārtas. Visus klātesošos sveica Līvānu novada domes priekšsēdētāja vietniece Aija Usāne, jaunatnes iniciatīvu centra «Kvartāls» vadītāja Inga Zvaigzne-Sniķere.

Labākajiem sportistiem un komandām tika pasniegtas naudas balvas. Tāpat tika sveikti nomināciju «Gada cilvēks sportā», «Gada labākā komanda» un «Gada notikums sportā» ieguvēji (informācija par apbalvotajiem «Novadnieka» 13. janvāra numurā). Pēc tam uz skatuves tika aicināta nominācijas «Gada sportiste» ieguvēja Zane Krūmiņa. Zane pagājušajā gadā ir izcīnījusi četrus Latvijas čempiones titulus pauerliftingā svara kategorijā līdz 57 kilogrami, ir Latvijas čempione spēka trīscīņā, Latvijas studentu čempiona spēka trīscīņā, Latvijas studentu un Latvijas čempione pauerliftingā svaru stieņa spiešanā guļus.

Nominācijā «Īpašie sportisti» (sportā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām) balvas saņēma Ivars Bikaunieks, Nataša Ņefjodova, Igors Petrovs un Valdis Leitiņš. Nomināciju «Gada populārākais sporta veids» ieguva futbols. Tam šis gods pienācās ar to, ka veterānu futbola komanda izcīnīja otro vietu Latvijas sporta veterānu savienības 51. sporta spēlēs, kā arī trešo vietu Ziemeļaustrumu Latgales futbola čempionātā, bez tam tika noorganizēti septiņi sporta pasākumi un 25 draudzības spēles.

Par nominācijas «Gada sporta skolotājs» saņēmēju atzīts Vjačeslavs Grigorjevs, pirmsskolas izglītības iestādes «Rūķīši» sporta skolotājs. Viņš ir iniciatīvas un izdomas bagāts, ievirza jauno paaudzi sporta pasaulē, organizē pasākumus «Mazās olimpiskās spēles», «Sporta diena», iesaista bērnus skrējienā pa Ubaglīci un Līvānu novada vieglatlētikas čempionātā.

Nomināciju «Gada sporta klubs» saņēma sporta klubs «Līdzās» (sēdvolejbols), veloklubs «Līvāni», kikboksa klubs «Skits». Īpašu nomināciju — «Gada optimists» — saņēma Leontīne Vītola, kura, neraugoties uz gadu nastu, nepadodas nevienu grūtību priekšā un ikvienu jaunu izaicinājumu pieņem ar lielu optimismu.

Sportistu ballē tika sveiktas arī sportiskākās ģimenes: Andreja Bondareva, Anatolija Pastara, Jura Birzāka, Jāņa Smilškalna ģimenes, kā arī lielākie sporta pasākumu atbalstītāji: SIA «Līvānu kūdras fabrika», Jānis Klaužs, SIA «Z - Light», SIA «RNS - D», apdrošināšanas sabiedrība «BTA», SIA «Minox», SIA «ArGaumi», SIA «Latgales mežsaimnieks», SIA «Paula 3», SIA «Saltums 3», AV «Motors», SIA «Biolitec», Vitālijs Turčinskis. Sportisti paldies teica sadarbības partneriem, īpaši Līvānu novada domei.

Latvijas Valsts aizsardzības fonda «Lāčplēsis» prezidents Jānis Ivars Kasparsons pasniedza Goda zīmi bronzā Gunāram Jānim Mīkulim un Leontīnei Vītolai.

Vakara gaitā sportisti griezās valsī mūziķu grupas «Ceļojums» pavadībā.

Līvānos tikās labākie Dienvidlatgales rotaļnieki un anekdošu stāstnieki

Līvānu 1. vidusskolā notika Dienvidlatgales novada tradicionālo rotaļnieku konkursi «Lielais rotaļnieks 2015» un anekdošu stāstnieku konkurss «Anekdošu virpulis», informēja Dienvidlatgales novadu bērnu un jauniešu folkloras kopu koordinatore Anna Kārkle.

Rotaļas pastāv arī tehnoloģiju laikmetā

Rotaļnieku konkurss ir ikgadējs pasākums, kurā pulcējas novada labākie rotaļnieki. Konkursa mērķis ir tradicionālo rotaļu un spēļu apgūšana, popularizēšana, rotaļnieku sagatavošana bērnu un jauniešu vidū, novadu rotaļu un spēļu aktualizēšana.

Konkursā varēja piedalīties visi interesenti gan no bērnu un jauniešu folkloras kopām, gan individuāli rotaļu un spēļu zinātāji. Katram dalībniekam bija jāsagatavo divas tradicionālas rotaļas vai spēles, ko iemācījušies no teicējiem vai kas atzītas par tradicionālām (no rakstītiem avotiem) un jāiemāca tās pārējiem konkursa dalībniekiem un interesentiem.

Žūrijā darbojās dejas pētnieks un meistars Ernests Spīčs, Jersikas tautas nama vadītāja Terēzija Rubene, Vārkavas folkloras kopas «Vecvārkava» dalībniece Helēna Ērgle un Līvānu bērnu un jauniešu centra darbiniece Albīna Malahovska. Vērtēta tika rotaļnieku prasme saprotami un skaidri izstāstīt rotaļas vai spēles noteikumus, rotaļas vai spēles atbilstība situācijai un vecumam, rotaļnieku pievilcīgums un spēja piesaistīt dalībnieku uzmanību, telpas pārvaldīšana, situācijas izvērtēšana, rotaļas/spēles vadot.

Sacenšas anekdošu stāstnieki (no labās) Normunds Ločmelis, Rainers Tomass Urujevs, Aleksandrs Mitins.

Pirmās pakāpes diplomu saņēma Mareks Nečajevs (Līvānu 1. vidusskola), Anna Zakareviča (Vārkavas vidusskola), Viktorija Pauniņa, Diāna Berovska (Riebiņu vidusskola), Alise Ivbule (Aglonas vidusskola), Emīlija Kropa (Vaboles vidusskola).

Atsevišķi rotaļu vadītāji izmantoja dažādus mūzikas instrumentus. Žūrija novērtēja, ka jaunie rotaļu vadītāji labi jūt rotaļu situāciju, prot prasmīgi izskaidrot to norisi, ir apveltīti ar pietiekami labu muzikalitāti, ar līdera dotībām, lai spētu vadīt citus vienaudžus un arī vecākus bērnus. Izrādījās, ka lieliski rotaļu vadītāji ir Izvaltā, Riebiņos, Aglonā, Vārkavā, Vabolē un Līvānos.

Rotaļās iešanas tradīcija ir dzīva, kaut arī tai jākonkurē ar izklaides iespējām, ko piedāvā mūsdienu tehnoloģijas, atzīst Anna Kārkle. Tradīcijas nostiprināšanai jāizmanto visas iespējas, gan iekļaujot rotaļas un spēles gadskārtu sarīkojumos, gan rīkojot rotaļu sarīkojumus dažādu sociālo slāņu bērniem.

Lai kvalitatīvi sagatavotos XI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku folkloras programmas norisei, rotaļnieki kopīgiem spēkiem apguva rotaļu programmu «Riti raiti».

Labākie smidinātāji iegrieza «Anekdošu virpuli»

Stāstnieku konkurss «Anekdošu virpulis» ir lieliska iespēja pārbaudīt savu māku palūkoties uz sevi un apkārt notiekošo no smieklu perspektīvas, kopt un pārmantot jokošanas un anekdošu stāstīšanas mutvārdu tradīcijas.

Dienvidlatgales novadu konkursa «Anekdošu virpulis» pusfinālā par labākajiem anekdošu stāstītājiem tika atzīti Rainers Tomass Urujevs, Normunds Ločmelis no Līvānu 1. pamatskolas, Evija Bergmane-Sprūdža no Riebiņu vidusskolas, Raitis Domuļevs, Kristians Plots no Vārkavas vidusskolas, Laura Onzule no Izvaltas pamatskolas un Edgars Timofejevs no Aglonas vidusskolas. Vispasaules smieklu dienā — 1. aprīlī šie skolēni Dienvidlatgales novadus pārstāvēs konkursa finālā Rīgā un sacentīsies kopā ar citu novadu bērniem.

Par bērnu sagatavošanu abiem konkursiem paldies tika teikts skolotājām Helēnai Ērglei, Ārijai Bergmanei-Sprūdžai, Ritai Pudānei, Silvijai Stivriņai, Elgai Kursišai, Karīnai Stivriņai, Lilitai Valainei un Annai Kārklei.

Konkursus rīkoja Līvānu bērnu un jauniešu centrs sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru, Līvānu 1. vidusskolu un Dienvidlatgales novadu bērnu un jauniešu folkloras kopu vadītājiem.

Lappusi sagatavoja L.Rancāne

Ko darīt, ja sāp ausis

Katrs, kuru reiz mocījušas ausu sāpes, zina, cik nepatīkamas un neizturamas tās mēdz būt. Kā izmērīt, vai auss sāp tik ļoti, ka palīdzība jāmeklē pie ārsta? Vai ausu sāpes mēdz pāriet? Un kādas var būt sekas, ja iekaisums netiek ārstēts?

Atbildes uz šiem un vairākiem citiem jautājumiem «Neatkarīgajai» palīdz rast Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas un klīnikas Premium Medical ārsts otolaringologs (LOR), ķirurgs Askolds Akers.

Infekciju var iepūst

«Ja sāp auss, tas nozīmē, ka ir auss iekaisums — iespējams, bungu dobumā, dzirdes kanālā. Protams, var būt iekaisums arī nevis vidusausī, bet ārējā ausī,» stāsta Askolds Akers. Viņš uzsver, ka tik nepastāvīgos laika apstākļos, kad ir ne īsti rudens, ne īsti ziema, un pie mums tā ir jau trešo mēnesi, auss sāpes kļūst ļoti aktuālas — par tām sūdzas arvien vairāk bērnu. Turklāt, salīdzinot ar zobu sāpēm, tās, iespējams, ir daudz stiprākas.

«Visbiežākais auss sāpju iemesls ir iesnas, jo infekcija no deguna aiziet uz ausi. Un nekad otrādi. Ārkārtīgi reti ir ārējie faktori, piemēram, traumas — kāds iesitis vai trāpījis ar bumbu —, un tad sākusies problēma. Bet to pacients uzreiz arī var pateikt. Tāpēc šajā laikā pats svarīgākais ir, lai nebūtu iesnu,» stāsta pieredzējušais otolaringologs. Viņš norāda: ja cilvēkam ir iesnas, ir liela iespējamība iedzīvoties arī auss sāpēs. Un visbiežāk tas notiek tāpēc, ka nepareizi tiek šņaukts deguns. Kā ir nepareizi? Ļoti stingri. Tā, ka, degunu šņaucot, iedur ausī vai auss aizkrīt ciet. Tādā veidā pa kanālu, kas iet no deguna uz ausi, var iepūst infekciju un var sākties iekaisums.

Ārsts Askolds Akers savā praksē pārliecinājies, ka bērniem auss iekaisums novērots biežāk nekā pieaugušajiem. Un tam izskaidrojums ir pavisam vienkāršs: tā ir anatomiska īpatnība — bērnam viss ir mazāks un attiecīgais kanāls — īsāks. Un tas bieži nostrādā. Ārsts stāsta, ka ir tādi bērniņi, kuriem pie katrām iesnām ir kādas problēmas ar ausīm. Jo īpaši tiem, kuriem ir palielinātas aizdegunes mandeles jeb adenoīdi, — tie aiztaisa ciet aizdeguni un zināmā mērā arī dzirdes kanālu.

Ja pasliktinās dzirde

«Auss sāpes var būt arī vienreizējas, durošas, kas pāriet un vairs neatkārtojas. Tad varbūt arī nav nepieciešams iet pie ārsta, bet, ja sāpes ir ilgstošas, piemēram, sāp visu nakti — ausis parasti sāk sāpēt naktī —, tad gan jāiet pie ārsta,» uzskata Askolds Akers. Speciālista palīdzību viņš iesaka meklēt arī tad,

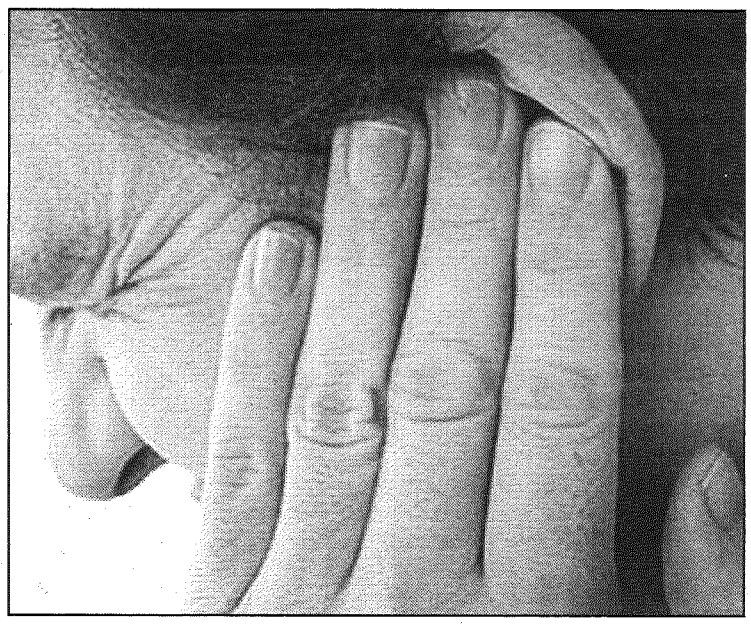

ja pēkšņi un nezināmu iemeslu dēļ ir dzirdes pazeminājums. Bērnam to var diagnosticēt vecāki: novērojot, ka viņš televizoru skatās ļoti skaļi, neatbild uz jautājumiem utt. Savukārt pieaugušais to, ka viena vai vai otra auss dzird sliktāk, konstatē uzreiz. «Ja nav sāpju, nav temperatūras, iespējams, iemesls ir pavisam vulgārs — ārējā auss ejā ir sakrājies sērs. Iztīrot sēru, dzirde atjaunojas iepriekšējā līmenī un viss atkal ir kārtībā. Bet varbūt tas nav sērs, varbūt tas ir vidusauss iekaisums vai bungu dobumā sāk krāties sekrēts. Šajā gadījumā nav strutu, tāpēc nav sāpju, nav temperatūras, bet ir dzirdes pazeminājums. Iespējams, ir vēl iekšējās auss vai dzirdes nerva bojājums,» stāsta otolaringologs. Viņš uzsver, ja dzirdes pazeminājums ir pēkšņs, ļoti svarīgas ir pirmās 24 stundas. Tad nekādā gadījumā nedrīkst gaidīt, ka dzirde uzlabosies. «Ja tas ir nerva bojājums, ir svarīgi uzsākt terapiju maksimāli ātri, pirmajās stundās. Iespējamas arī komplikācijas, kas saistītas ar aizauss kaula iekaisumu, kā arī dažādas citas, piemēram, intrakraniālas, komplikācijas, un tad jau bez operācijas vairs neiztikt. Tāpat iekšējā vai vidusausī var būt kāds veidojums, kas izpaužas kā vienpusējs dzirdes zudums,» nosaka pieredzējušais dakteris, uzsverot, ka tāpēc jāņem vērā ieteikums nemēģināt pašiem noteikt diagnozi un nenodarboties ar pašārstēšanos, jo to iespējams diagnosticēt tikai pie LOR, kas ausi var apskatīt mikroskopā un, ja nepieciešams, veikt dzirdes pārbaudi, rentgenoloģisku izmeklēšanu.

Pareizi būtu nelidot

«Ja cilvēkam sāp ausis, taču iesnu nav, bet ir bijušas un pārgājušas, vienalga vajadzētu pilināt degunā. Obligāti,» uzsver ārsts Askolds Akers, norādot, ka tādā veidā mazināsies deguna gļotādas tūska, līdz ar to arī aizdegunē un zināmā mērā arī dzirdes kanālā.

Deguna pilieniem obligāti vajadzētu būt līdzi arī, ja cilvēkam ir iesnas, bet jālido. «Tas ir ļoti svarīgi, lai pirms lidošanas un jo īpaši — pirms lidmašīnas nolaišanās, kad ausis mēdz aizkrist, deguns būtu maksimāli tīrs. Patiesībā, ja ir ļoti stipras iesnas, pareizi būtu nelidot, jo var sanākt nepatikšanas,» brīdina otolaringologs. Viņa praksē ir bijuši tādi gadījumi.

Dakteris atminas, ka cilvēki daudz brauca uz silto zemju kūrortiem, ļoti modē bija niršana. Arī šī nodarbe ieteicama vien ar tīru degunu. «Daudzi jauni cilvēki to neievēroja, un pēc tam bija lielas problēmas.»

«Neatkarīgā»

C hepatīts. Situācija Latvijā pasliktinās

C vīrushepatīts pasaulē ir sastopams piecas reizes biežāk nekā HIV infekcija. Saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) sniegtajiem datiem, pasaulē ar C hepatītu inficēti 130 — 150 miljoni cilvēku. Eiropā ar C hepatītu ir inficēti aptuveni deviņi miljoni iedzīvotāju.

Saskaņā ar Slimību profilakses un kontroles centra sniegtajiem datiem Latvijā pērn pusgada laikā reģistrēti jauni 854 C hepatīta gadījumi. 2013. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, par 50% pieaudzis to pacientu skaits, kas miruši no C hepatīta. Savukārt mirstība no C hepatīta izraisītas aknu cirozes pieaugusi par 16%.

Sabiedrībā ir daudz cilvēku, kuri pa C hepatīta infekcijas klātesamību nenojauš, jo slimība pat 20 gadu periodā var noritēt bez būtiskiem simptomiem, slēpti. Bieži vien C hepatīta pacientiem mēdz būt nogurums, bet kuru no mums mūsdienās laiku pa laikam nevajā nogurums?

Ja šo slimību neārstē, 75% līdz 85% pacientu progresē hroniski aknu bojājumi, 10% līdz 20% pacientu attīstās aknu ciroze, bet aptuveni viens līdz četri procenti pacientu katru gadu saslimst ar aknu vēzi. Daudziem pacientiem nepieciešama aknu transplantācija, kas pasaulē ir pieejama, bet mūsu valstī diemžēl netiek veikta. Neārstējoties 10% līdz 20% vīrushepatīta C pacienti turpmākajās divās desmitgadēs var mirt no aknu bojājumiem.

Latvijas Infektoloģijas centra aknu slimību nodaļas vadītāja Ieva Tolmane atzīst, ka hepatoloģija ir atstāta novārtā. Zemā finansējuma dēļ no aknu slimībām mirst 30 — 50 gadus jauni, darbspējīgi cilvēki, nereti pat tādi, kuriem diagnosticēta akūta aknu mazspēja un kurus varētu glābt, ja vien tiktu veikta aknu transplantācija. Taču tas nenotiek.

«Esam vienīgā valsts Eiropas Savienībā, kurā nav pieejama 100% kompensācija C hepatīta pacientu ārstēšanai, kā arī vienīgie, kur netiek veikta aknu transplantācija, kas citviet pasaulē tiek praktizēta jau gandrīz 50 gadus. Latvijā neviens no jaunākās paaudzes medikamentiem nav iekļauts kompensējamo zāļu sarakstā,» stāsta Ieva Tolmane.

Zināms, ka C hepatīta vīruss var izplatīties ar asinīm. Kaut nereti cilvēkiem ir priekšstats, ka C hepatīts ir narkomānu slimība, Latvijā lielākā daļa C hepatīta pacientu ir tādi, kuri nekad dzīvē nav lietojuši narkotikas. Bieži vien tie ir cilvēki, kuri veikuši tetovējumus, pīrsingus vai citas kosmētiskas procedūras, piemēram, manikīru un pedikīru, vai inficējušies seksuālu kontaktu ceļā, mainot seksuālos partnerus.

Jāatzīst, ka C hepatītu iespējams iegūt arī medicīnisku manipulāciju laikā. Lai gan medicīnā par to tiek ļoti domāts, ievērojot visus sterilizācijas un dezinfekcijas principus, šāds neliels risks tomēr saglabājas. Protams, asins pārliešanas laikā C hepatītu iegūt vairs nevar, jo asinis tiek pārbaudītas.

Laikus neārstēts C hepatīts ir nopietna problēma, stacionāros bieži vien nokļūst pacienti ar C hepatīta izraisītām un ļoti ielaistām komplikācijām. Ja C hepatīts netiek ārstēts, tad ar gadiem pāraug aknu cirozē — aknās ieaug saistaudi un aknas vairs nespēj veikt savu funkciju, kā rezultātā tās dekompensējas līdz cilvēks izsīkst. Pacienti, kuri stacionārā ierodas ar pirms 10 gadiem diagnosticētu C hepatītu un kuriem ārstēšanai iepriekš naudas pietrūcis, izveseļošanās prognozes ir bēdīgas. Ja pacients ārstēšanos uzsācis novēloti, C hepatīts ir pāraudzis ļoti smagas formas aknu cirozē vai pat aknu vēzī. Ja cilvēks ar C hepatītu inficējies 20 gadu vecumā, tad tieši 35 vai 40 gados sāk izpausties būtiskas aknu veselības problēmas. Bet tas ir pats darbaspējīgākais vecums!

Jāņem vērā fakts, ka C hepatīta ārstēšanas kurss var ilgt 6 — 12 mēnešus un lielākajai daļai pacientu tik ilgstošs līdzmaksājumu slogs nav pa spēkam. Neviens arī nevar prognozēt, vai terapija būs efektīva. Ar Latvijā šobrīd pieejamo valsts daļēji apmaksāto ārstēšanas terapiju no vīrusa izdodas atbrīvoties aptuveni pusei pacientu. Šobrīd jaunākie medikamenti, kuri palielina izārstēšanās iespēju 12 nedēļu laikā pat līdz 90%, nav iekļauti kompensējamo zāļu sarakstā.

JAUTĀJĀT — ATBILDAM

Kas ir Vidusjūras diēta?

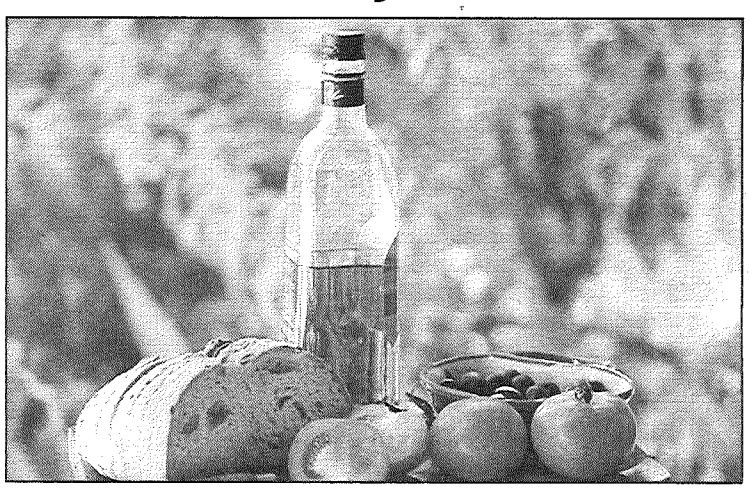

Kopš pagājušā gadsimta piecdesmitajiem gadiem ir zināms, ka tā dēvētā Vidusjūras diēta samazina pāragras nāves risku. Pirmie pētījumi pierādīja, ka sirds slimību iespējamību var noteikt, izmērot holesterīna līmeni, ka piesātināto taukskābju uzņemšana palielina saslimšanas risku, toties mononepiesātinātās taukskābes, galvenokārt olīveļļa, samazina saslimšanas risku kā ar sirds slimībām, tā arī ar vēzi.

Minēto pētījumu ietvaros atklāja arī vietu, kur priekšlaicīgi mirst vismazāk cilvēku pasaulē — Grieķijas salā Krētā. Krētieši uzturā lietoja ļoti maz gaļas, ļoti daudz pākšaugu un augļu, zivis un sarkanvīnu mērenā daudzumā, kā arī bija iecienījuši olīveļļu. Maize, lielākoties graudu, bija neatņemama viņu uztura sastāvdaļa. Pirmie klīniskie pētījumi, kas pierādīja, ka Vidusjūras diēta darbojas, Rietumos parādījās 1994. gadā, kad dr. Seržs Renods Francijā pārņēma pētījumus par Vidusjūras diētas ietekmi uz pacientiem, kuri ir pārdzīvojuši sirdslēkmi un pēc tās ievēro mīnēto diētu. Pacientiem, kuri izvēlējās ievērot Vidusjūras diētu, ieteica uzturā lietot vairāk augļu, dārzeņu un zivis, bet mazāk jēra, vērša gaļu, kā arī aizvietot sviestu ar margarīnu, kas satur alfalinolenskābes.

Šādus norādījumus deva tādēļ, ka Krētā uzturā bija daudz valriekstu, olīveļļas un portulakas salātu. Tie visi bagātīgi satur alfalinolenskābes savienojumus. Tie visi ļoti labi aizsargā no sirds slimībām. Nepagāja ilgs laiks, kad bija redzami jau pirmie rezultāti. Pēc diviem gadiem nāves gadījumu skaits eksperimenta dalībnieku vidū bija samazinājies par 70 procentiem.

Meklēsim un pētīsim Latvijas dabas brīnumus 2015

GADA DZĪVNIEKS — sabiedriskās mežacūkas

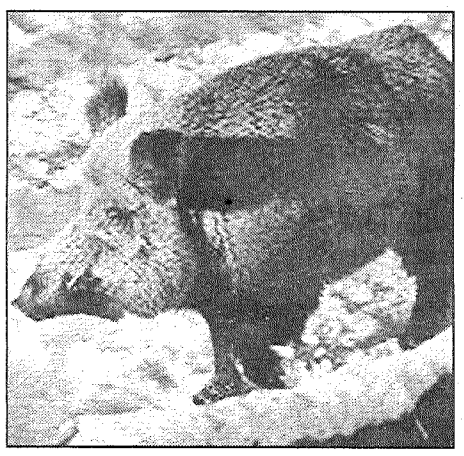

Latvijas Dabas muzejs īpaši sarīkotā pasākumā paziņoja, ka 2015. gada dzīvnieka tituls piešķirts mežacūkai. Būtiskākā atšķirība ir tas, ka nomināciju vēsturē pirmo reizi dzīvnieks nav aizsargājamo sugu sarakstā. Tiesa, pagājušajā gadā situācija ir strauji mainījusies un sugas apdraudētība pieaug sakarā ar Āfrikas cūku mēra uzliesmojumu Latgalē un Vidzemē. Kopš pērnā gada jūnija nogales mežacūku populācija ir strauji samazinājusies, kopš medību sezonas sākuma Āfrikas cūku mēra riska teritorijā nomedīti jau vairāk nekā 14 000 šo gudro dzīvnieku.

Mežacūkas ir visēdāji un plēsēji, tāpēc apdraud ne tikai zemnieku tīrumus, bet arī citus dzīvniekus un uz zemes ligzdojošos putnus, nesmādē kāpurus, sliekas, arī putnu olas un citu dzīvnieku mazuļus.

Mežacūkas ir sabiedriski dzīvnieki un dzīvo baros. Vienā metienā vidēji pieci mazuļi. Mātes, aizstāvot sivēnus, kā arī ievainoti pieauguši īpatņi ir bīstami arī cilvēkiem. Mežacūku galvenais cīņas ierocis ir ļoti asie un spēcīgie ilkņi.

GADA AUGS — čemuru palēks jeb meža mirte

Latvijas Botāniķu biedrība Gada auga godā šoreiz iecēlusi čemuru palēku — aptuveni 25 centimetrus augstu puskrūmu ar tumši zaļām lapām un rozā ziedīņiem. Dažviet augu sauc arī par mātes zālēm, meža mirti, ziemcieti, lielo brūklenāju, zāģzobenāju. No jūnija līdz augustam čemuru palēks lepojas ar skaistiem rozā ziedīem, kas atgādina smalki veidotus lietussargus.

Čemuru palēks pašlaik nav iekļauts Latvijas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos, bet ierakstīts Baltijas reģiona Sarkanajā grāmatā. Čemuru palēku apdraud ne tikai ugunsgrēku trūkums mežos — palielinoties augsnē barības vielu daudzumam, mežā ienāk egles, kļūst tumšāks, kas šim augam nepavisam nepatīk. Lielākais čemuru palēka drauds ir cilvēks, kas īpaši piepilsētas mežos izplūc skaisto augu puķu pušķiem.

Latvijas Botāniķu biedrība aicina būt vērīgiem un saudzīgiem. Biedrība gaida ziņas par jaunām čemuru palēka atradnēm, tautā lietotajiem auga nosaukumiem, ziņas par auga izmantošanu agrāk un mūsdienās. Senie latvieši, piemēram, meža mīršu tēju ieteica dot puikām, lai tie brēcot nedabū bruku. Ziņas par čemuru palēku var sūtīt uz e-pastu *botaniku-biedriba@hotmail.com*.

GADA BEZMUGURKAULNIEKS — vienādkājvēzis grēvis

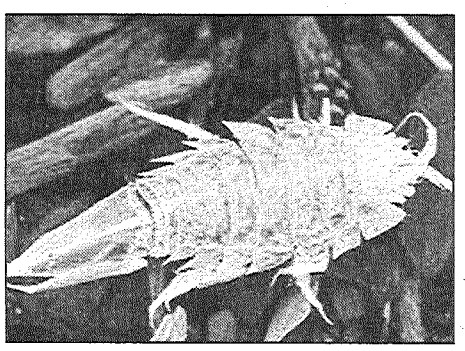

Latvijas Entomoloģijas biedrība par Gada bezmugurkaulnieku izvēlējusies grēvi — vienādkājvēzi, kas dzīvo Baltijas jūras gultnē un ļoti garšo mencām, kā arī ir svarīga ziemeļu jūrasbuļļu ēdienkartes sastāvdaļa. Grēvis ir ledus laikmeta liecība, kas, ledājiem kūstot, ieceļojis no Ziemeļu ledus okeāna Baltijas jūrā.

Grēvis lielāko dzīves daļu pavada, ieracies gruntī, bet spēj rāpot arī pa grunts virsmu un peldēt. Priekšroku dod aukstam ūdenim jūrā 50 līdz 85 metru dziļumā. Tas ir sastopams arī piekrastē aptuveni piecu metru dziļumā, kur pielāgojies dzīvei siltākā ūdenī. Grēvis atrodams pie nozvejotajām zivīm, piemēram, reņģēm. Arī jūras piekrastē pludmalē var atrast izskalotus grēvjus.

Necilais vēzītis ir plēsoņa un maitēdājs, barojas ar citiem grunti apdzīvojošiem dzīviem un mirušiem dzīvniekiem. Tēviņi ir lielāki par mātīti, to ķermeņa garums var pārsniegt pat 8 cm, bet mātītēm tas ir ap 6 cm. Mazuļi attīstās divus līdz četrus mēnešus mātītes perējamā kamerā uz vēdera.

Par saviem novērojumiem dabā entomologi aicina ziņot *www.dabasdati.lv/*.

GADA SĒNE — lielā pergamentsēne

Latvijas Mikologu biedrība par Gada sēni izraudzījusies lielo pergamentsēni. Šī sēne nav ne ēdama, ne aizsargājama, tomēr tai ir ļoti liela saimnieciska nozīme. Lielā pergamentsēne aizsargā mežus pret citu sēni — trupi izraisošo sakņu piepi, tāpēc to izmanto bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu ražošanā.

Izvēloties šo aizsargājošo sēni par Gada sēni, vēlējāmies rosināt arī privāto mežu īpašniekus savos mežos veikt svaigu celmu apstrādi ar bioloģiskajiem preparātiem, lai ierobežotu sakņu trupes izplatību, teic Latvijas Mikologu biedrības vadītāja Diāna Meiere. Latvijas valsts mežzinātnes institūta «Silava» pētnieki jau vairākus gadus veic pētījumus, lai iegūtu vietējās pergamentsēnes preparātu egļu aizsardzībai.

Lielā pergamentsēne sastopama uz 2 — 3 gadus veciem nozāģētu vai izgāztu skuju koku stumbriem, celmiem, parasti uz koksnes daļas, kas vērsta pret zemi. Bieži var atrast līdz 70 cm garus un 15 — 20 cm platus sēnes augļķermeņus. Mitrumā tā cieši piegulē pie substrāta, krāsa ir zilganpelēka, pelēkbalta, nedaudz puscaurspīdīga, konsistence — vaskaina un mīksta. Sausumā un vecākām sēnēm krāsa mainās uz krēmīgu vai dzeltenbrūnu, tā izkalst, malas ierullējas uz iekšu un sēne sāk atgādināt pergamentu vai sviestpapīru.

Informācija par lielo pergamentsēni jāsūta pa e-pastu *talis.gaitnieks@silava.lv*.

GADA KOKS — krūmu čuža

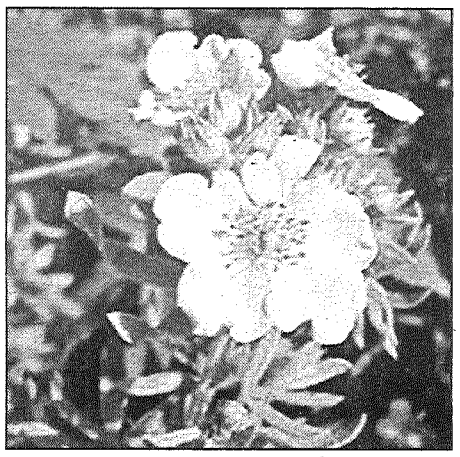

Latvijas Dendrologu biedrība par 2015. gada koku izvēlējusies krūmu čužu, kas dārzkopības katalogos sastopama ar vārdu «klinšrozīte». Latvijā savvaļā krūmu čuža ir viens no retākajiem un apdraudētākajiem augiem — līdz šim tas atrasts tikai Abavas palienē pie Kandavas Čužu purva teritorijā. Krūmu čuža visbiežāk aug uz kaļķakmens klintīm, gar upju krastiem kaļķakmens klinšu pakājēs.

Krūmu čuža ir līdz 1,5 m augsts, izcili dekoratīvs rožu dzimtas krūms, kas visu vasaru bagātīgi zied dzelteniem ziediem. Latvijas dārzos, parkos un apstādījumos bieži sastopamas šķirnes, kas no pamatsugas atšķiras ar krūmu augstumu, ziedu un lapu krāsu. Iecienīts apstādījumu augs. Vienīgajā Latvijas savvaļas atradnē konstatēts, ka sugai nenotiek normāla ģeneratīva atjaunošanās. Populācijā ir tikai veci krūmi, kas ražo sēklas ar pazeminātu dīgtspēju, savukārt jaunu, vitālu krūmu nav. Lai nodrošinātu krūmu čužas saglabāšanos, Salaspils Botāniskā dārza ģenētisko augu kolekcijā ir arī krūmi no Čužu purva, skaidro Latvijas Dendrologu biedrības vadītājs Andrejs Svilāns.

GADA PUTNS — dzeltenais tārtiņš, lietus saucējs

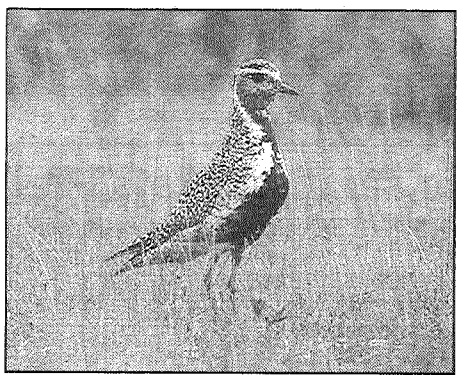

Latvijas Ornitoloģijas biedrība par 2015. gada putnu izvēlējusies dzelteno tārtiņu. Tā latīniskais nosaukums ir *Pluvialis apricaria*, kura izskaidrojums ir nepārprotams: *pluvialis* — lietu nesošs vai lietains un *apricari* — apsauļot. tātad — apsauļojies lietusnesējs. «Apsauļotā» nosaukuma daļa attiecas uz skaisti dzeltenīgo apspalvojumu, bet «lietus daļa» attiecas uz tautas vērojumiem, ka tārtiņš sauc lietu.

Dzeltenais tārtiņš ir 26 — 29 cm liels un sver 150 — 220 g, ligzdo purvainās, slapjās pļavās, klajos augstajos purvos, bet lielākā skaitā Latvijā sastopams migrācijas laikā pavasarī un rudenī. Latvijā ievērojamākās dzelteno tārtiņu koncentrēšanās vietas ir Kurzemē un Zemgalē. Latvijā ligzdo tikai 260 — 460 pāru. Salīdzinājumam: Igaunijā — 3000 līdz 4000 pāru, Somijā — 120 līdz 150 tūkstoši, bet Lietuvā — tikai 35 līdz 45 pāri. Putni veido ilgstošus pārus, kas, iespējams, uzturas kopā arī ārpus ligzdošanas sezonas.

Šogad plānots apzināt dzeltenā tārtiņa ligzdošanas vietas Latvijā. Novērojumi reģistrējami portālā *dabasdati.lv*.

GADA ĢEOLOĢISKAIS OBJEKTS — Staiceles dzelzs avoti

Staiceles dzelzs avoti ir nominēti par «Gada ģeovietu 2015». Tie atrodas Ziemeļvidzemē Alojas novada Staiceles pagastā Salacas kreisajā krastā augšpus Staiceles.

Dzelzs avoti ir unikāli dabas veidojumi, kuros var novērot nepārtraukti notiekošu dzelzs savienojumu izgulsnēšanās procesu, kas izplūdes vietās veido krāsainu un ļoti neparastu ainavu. Staicelē divi dzelzs avoti atrodas blakus esošās dažus desmitus metru garās graviņās. Avotu ūdensatdeve ir neliela, bet tie ir īpaši tajā ziņā, ka bagātīgi izgulsnē dzelzs hidroksīdus un citus savienojumus košā rūsas krāsā. Avotu izplūdes vietās to nogulumi līdz pat vienu metru biezā kārtā aizpilda graviņu gultni. Dzelzs savienojumu izgulsnēšanās norisinās, ūdeņiem sastopoties ar gaisa skābekli un procesā iesaistoties īpašām baktērijām.

Staiceles dzelzs avoti atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, Salacas ielejas dabas parkā, kas vienlaikus ir arī Eiropas nozīmes aizsargājama teritorija «Natura 2000». Plānots, ka 23. maijā pie Gada ģeovietas tiks organizēts izglītojošs pasākums.

GADA KUKAINIS — lielais mārsila zilenītis

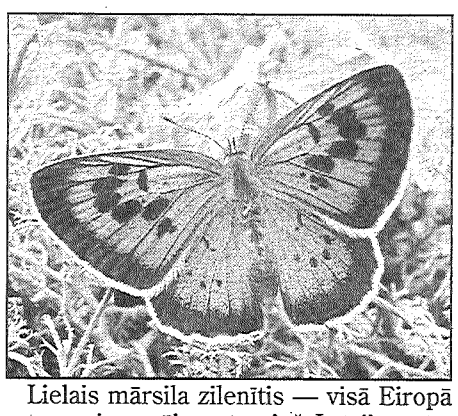

Lielais mārsila zilenītis — visā Eiropā rets un aizsargājams tauriņš. Latvijā sastopams galvenokārt Piejūras zemienē, taču ir ziņas par tā atrašanu arī pie Daugavpils un Viļakas, kur ir sausi priežu meži, smiltāju pļavas un virsāji. Lielākā atradne ir Ādažu aizsargājamo ainavu apvidū, Vangažu un Garkalnes apkārtnē.

Lielais mārsilu zilenītis ir viens no lielākajiem zilenīšiem, tauriņa spārnu platums sasniedz 4 — 5 cm. Virspusē spārni ir koši zili ar izteiktu ovālu laukumu rindu spārnu virspusē un pelēcīgu spārnu malu. Pieaugušie tauriņi ir apputeksnētāji — mātītes olas dēj mārsilu ziedos. Izšķīlies kāpurs ir netīrigi brūnganīgs, tikai dažus milimetrus garš. Kāpuri sākotnēji barojas ar mārsilu ziedpumpuriem, tad izdala saldu šķidrumu, kas piesaista dzēlējskudras, kas jaunos kāpurus savāc uz savām ligzdām. Tajās tauriņa kāpuri mielojas ar skudru olām un kāpuriem.

Šie zilie tauriņi lido no jūnija vidus līdz jūlija beigām. Apdzīvo sausus virsājus, smiltāju zālājus, skrajus priežu mežus, pelēkās kāpas, ceļmalas, dzelzceļmalas, elektrolīniju stigas. Tauriņš ir viegli fotografējams, kad tas barojas mārsilu ziedos. Bildes var ievietot dabas novērojumu portālā *www.dabasdati.lv*.

Sagatavoja L.Kirillova

Notiesāto elektroniskās uzraudzības ieviešanu atliek līdz 1. jūlijam

Saeima 15. janvārī otrajā galīgajā lasījumā kā steidzamus izdarīja grozījumus vairākos likumos, notiesāto elektroniskās uzraudzības ieviešanu atliekot līdz 1. jūlijam.

Kā norāda likumprojekta autori, Valsts probācijas dienests, organizējot elektroniskās uzraudzības ieviešanai nepieciešamās tehnoloģijas iepirkumu, ir saskāries ar problēmsituācijām, kas neļauj elektroniskās uzraudzības sistēmu ieviest ar šī gada 1. februāri, kā tas bija plānots iepriekš.

Tādējādi likuma normas, kas saistītas ar elektronisko uzraudzību, **tiks piemērotas no 2015. gada 1. jūlija.** Pārējās normas stāsies spēkā paredzētajā laikā – 2015. gada 1. februārī.

Saeima 2014. gada 16. oktobrī veica grozījumus Krimināllikumā un Kriminālprocesa likumā, noslēdzot darbu pie normatīvā regulējuma, kas ļauj Latvijā kā alternatīvu ieslodzījumam ieviest notiesāto elektronisko uzraudzību.

Tādējādi tiek reformēta nosacītās pirmstermiņa atbrīvošanas sistēma un radīta iespēja notiesātajam ar zemu un vidēju risku sabiedrībai, ja viņš sasniedzis noteiktus resocializācijas rezultātus, tikt atbrīvotam no ieslodzījuma vietas. Notiesātais daļu no soda izcietīs ieslodzījuma vietā, bet daļu soda — stingrā uzraudzībā sabiedrībā, kur noteikt notiesātā atrašanās vietu un pārvietošanos ļaus elektroniskā uzraudzības sistēma.

"Šī reforma palīdzēs samazināt notiesāto skaitu ieslodzījuma vietās un tādējādi arī cietumu uzturēšanas izmaksas. Ir virkne valstu, kur šāda sistēma veiksmīgi darbojas jau vairākus gadus. Ārvalstu pieredzi pielāgojot mūsu situācijai, šī ir iespēja gan ietaupīt līdzekļus, gan veicināt notiesāto personu integrāciju sabiedrībā. Jāuzsver, ka pirmstermiņa atbrīvošana arī turpmāk nenotiks automātiski, bet rūpīgi izvērtējot katra ieslodzītā panākumus resocializācijas jomā," iepriekš skaidroja Juridiskās komisijas Krimināltiesību politikas apakškomisijas priekšsēdētājs Andrejs Judins.

Elektronisko uzraudzību varēs piemērot, ja notiesātais tam piekrīt, ja elektronisko uzraudzību iespējams īstenot notiesātā dzīvesvietā un ja tās piemērošana veicinās notiesātā iekļaušanos sabiedrībā.

Par notiesātā nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu un elektroniskās uzraudzības noteikšanu lems tiesa, bet šī kontroles līdzekļa saturu noteiks Valsts probācijas dienests (VPD). Tādējādi būtiski paplašināsies VPD pilnvaras un pienākumi.

Salīdzinot ar citām valstīm, Latvijā ir proporcionāli liels notiesāto skaits, kas izcieš visu piespriesto brīvības atņemšanas sodu un netiek nosacīti pirms termiņa atbrīvoti. 2012. gadā nosacīti pirms termiņa tika atbrīvoti tikai 14 procenti ieslodzīto, kas saistīts ar to, ka lielākā daļa no ieslodzītajiem sodīti par smagu un sevišķi smagu noziegumu izdarīšanu. Turklāt likums nosaka striktu kārtību, kā notiesātie var tikt atbrīvoti pirms termiņa, liecina Tieslietu ministrijas sniegtā informācija.

Notiesāto elektroniskās uzraudzības ieviešana atlikta līdz 1. jūlijam, steidzamības kārtā izdarot grozījumus Valsts probācijas dienesta likumā, Latvijas Sodu izpildes kodeksā, Krimināllikumā un Kriminālprocesa likumā.

Bezmaksas konsultācijas drošai braukšanai ziemā

No 19. janvāra Rīgā, Biķernieku trasē, jebkuram interesentam tiek piedāvātas bezmaksas drošas braukšanas konsultācijas. Autovadītāji tiek aicināti pārbaudīt savas braukšanas prasmes un iemaņas, kā arī sava automobiļa un tā riepu uzvedību mainīgos ziemas apstākļos.

Nodarbību dalībniekiem tiks skaidroti drošas braukšanas pamati, veidota izpratne par bremzēšanas ceļa garumu, tā ietekmējošiem faktoriem ziemas apstākļos, par šķēršļu apbraukšanu un par to, kā izvairīties no sadursmes, ja bremzēšanas ceļš ir nepietiekams.

Drošas braukšanas eksperts Normunds Lagzdiņš skaidro: «Tas nebūs izklaides brauciens, bet noderīga un praktiska informācija jebkuram autovadītājam, lai viņš/viņa spētu uz ceļa izšķirošā brīdī pieņemt pareizo lēmumu».

Nodarbību ilgums — viena stunda, pieteikšanās pa tālruni 67025800 vai e-pasts: *info@bksb.lv.*

CSDD aicina uzņēmējus atbalstīt atstarojošo vestu lietošanu

Šogad ceļu satiksmes negadījumos gājuši bojā jau septiņi gājēji, faktiski visas traģēdijas notikušas diennakts tumšajā laikā un gājējiem nav bijuši atstarojošie elementi. Tādēļ CSDD atgādina gājējiem valkāt gaismu atstarojošas vestes vai apģērbu ar atstarojošajiem elementiem, kā arī ievērot satiksmes noteikumus.

Ņemot vērā traģisko situāciju uz ceļiem, CSDD uzrunā tirgotājus un uzņēmējus – organizēt akcijas un veicināt vestu pieejamību, lai cilvēkiem būtu lielākas iespējas iegādāties atstarojošās vestes ar atlaidēm.

Valsts policijas informācija liecina, ka, piemēram, 13. janvārī Grobiņas novadā automašīna nāvējoši traumēja vīrieti, kurš gāja pa ceļa vidu bez atstarojošajiem elementiem apģērbā; Rīgā automašīna notrieca gājēju, kurš notikuma vietā nomira. Arī iepriekš visbiežākie iemesli satiksmes negadījumiem ir gājēju paviršība pret prasību diennakts tumšajā laikā un nepietiekamas redzamības apstākļos obligāti valkāt gaismu atstarojošu vesti vai apģērbu ar atstarojošiem elementiem, kā arī pamatnoteikumu pārkāpšana, piemēram, ielas šķērsošana neatbilstošā vietā.

Pērnā gada nogalē, kampaņas "Redzams, tātad dzīvs!" laikā CSDD ar partneriem mazturīgajiem iedzīvotājiem jau izdalīja vairāk nekā 22 tūkstošus atstarojošo vestu. Tāpat CSDD aicinājumam par atstarojošajām vestēm atsaucās arī vairāki uzņēmumi, pašvaldības. Visas sabiedrības drošības interesēs ir turpināt šīs iniciatīvas.

Kampaņas "Redzams, tātad dzīvs!" rezultātu analīze apliecina atstarojošo vestu un/vai apģērba ar atstarojošajiem elementiem lietošanas nozīmi. Proti, pērn novembrī, kad notika šī kampaņa un tika dalītas vestes, bojā gājušo gājēju skaits, salīdzinot ar 2013. gada novembri, samazinājās vairāk nekā divas reizes.

Atstarojošo materiālu izmantošana attiecas ne tikai uz gājējiem, bet arī uz citiem satiksmes dalībniekiem, piemēram, uz velosipēdistiem (ja velosipēds nav aprīkots ar atbilstošiem lukturiem), uz autovadītājiem (ja tumšā nākas izkāpt no auto uz neapgaismota ceļa).

Informāciju sagatavoja CSDD sabiedrisko attiecību daļa

Nozīmēto tiesas sēžu saraksts Preiļu rajona tiesā no 21. līdz 27. janvārim

Procesa veids	Tiesas sēdes laiks	Prasītājs	Atbildētājs	Būtība	Tiesas sēdes veids	Tiesnesis
Rakstveida	21. janvāris	SIA "Līvānu siltums"	Stepans Švarcs	maza apmēra prasība par parāda piedziņu		I.Beitānw
Rakstveida	21. janvāris	Agnese Klētniece	Edgars Sprudzāns	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu		I.Beitāne
Mutvārdu	21. janvāris	Nord bank Finland PLC Latvijas filiāle	Jevgenijs Ņikiforovs	maza apmēra naudas piedziņa	Atklāta	R.Krēslina
Mutvārdu	21. janvāris	Anita Reščenko	Igors Reščenko	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu	Atklāta	R.Krēslina
Mutvārdu	21. janvāris		Ģirts Eksta	KL 109.p.3.d.	Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	21. janvāris		Dmitrijs Zarjanskis, Aleksandrs Ivanovs, Ainārs Tkačuks	KL 175.p.3.d., KL 175.p.3.d., KL 175.p.3.d.	Atklāta	I.Stivriņa
Rakstveida	22. janvāris	AS "Latvijas gāze"	Aivars Garuts	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Stivriņa
Rakstveida	22. janvāris	AS "Norvik Banka"	Nikolajs Voroncovs	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Stivriņa
Mutvārdu	22. janvāris	SIA "Hipotēku bankas Nekustamā īpašuma aģentūra"	Aiga Gargurne	parāda piedziņa	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	22. janvāris	Nadežda Rinkins	Viola Rinkins, Ilona Rinkins	mantojuma sadale	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	22. janvāris		Juris Jevdokimovs, Jeļena Jevdokimova, Aleksejs Grāveris, Viktors Šabuņins	KL 175.p.3.d., 175.p.3.d., KL 175.p.3.d., KL 175.p.3.d., 185.p.1.d.	Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	23. janvāris	Anna Balcare	Artūrs Rubāns	aizņēmuma līguma atzīšana par spēkā neesošu	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	26 janvāris	Jāzeps Šņepsts	SIA "SK MEDIA", Katrīna Iļjina	goda un cieņas aizskarošu ziņu atsaukšana, kompensācijas piedziņa	Atklāta	R.Krēsliņa
Mutvārdu	26. janvāris	Santa Romanovska	Ļubova Kozlovska	zemes nomas tiesisko attiecību nodibināšana, nomas maksas noteikšana	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	26. janvāris	SIA "Rigas namu pārvaldnieks"	Edgars Zvirgzdiņš	maza apmēra prasība par naudas piedziņu	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	26. janvāris		Aleksandrs Pilipjonoks, Sergejs Bujanovs	KL 175.p.3.d., 175.p.3.d.	Atklāta	A.Stikāne
Rakstveida	27. janvāris	Aija Muktupāvela	Edgars Muktupāvels	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu		I.Beitāne
Rakstveida	27. janvāris	AS "Moda Kapitāls"	Sergejs Gavars	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Mutvārdu	27. janvāris	Nodea Bank AB Latvijas filiāle	Igors Vītols	maza apmēra prasība par naudas piedziņu	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	27. janvāris		Aivars Skrivļa	KL 221-1.1.d.	Atklāta	A.Stikāne

Informācijas avots *www.tiesas.lv.*
Sagatavoja T.Elste

Mākslas studentu izstāde "Atvērts"

Līdz pat februāra beigām Līvānos, Latgales mākslas un amatniecības centrā (LMAC) skatāma Latvijas Mākslas akadēmijas Latgales filiāles studentu kopīga darbu izstāde „Atvērts", informē LMAC kultūras tūrisma organizatore Inita Paegle.

Izstādē "Atvērts" skatāmi Latvijas Mākslas akadēmijas Latgales filiāles desmit studentu darbi gleznieciībā, grafikā, tekstilmākslā un vides dizainā. Izstāde māksliniekiem ir īpašs komunikācijas veids, kas ataino esošo sajūtu, pieredzi un savu redzējumu uz pasauli, un sarežģītiem procesiem tajā. Jauno mākslinieku darbi ir ceļš uz pilnību un mākslinieciisko atvērtību pasaulei.

Ikdienā Latvijas Mākslas akadēmijas Latgales filiālē tiek sniegta iespēja radoši sevi apliecināt jauniešiem no Latgales reģiona tāpat arī no Jēkabpils, Piebalgas, Gulbenes un citām Latvijas pilsētām.

Studiju darba ikdienu savdabīgāku veido mācību iestādes dalība plenēros dažādās Latvijas vietās, līdzdalība pasaules mēroga projektos, dažādu mākslas aktivitāšu realizācija, izstādīšanās izstādēs, kā arī piedalīšanās dažādās apmaiņas programmās, tādējādi gūstot pieredzi arī citās Eiropas mākslas izglītības mācību iestādēs. Tāpat jaunu kultūras un mākslas objektu atklāšana, kā, piemēram, "Gors" Rēzeknē, "Marka Rotko mākslas centrs" Daugavpilī topošajiem māksliniekiem sniedz iespēju sevi apliecināt un radoši izpausties.

NODERĒS

Mīklainā mīkla

Lai pīrāgi izdotos mīksti un gaisīgi, vajag pagatavot labu rauga mīklu. Izmantojiet dažus padomus, kas palīdzēs mīklu pagatavot pēc visiem noteikumiem.

✔ Raugam obligāti jābūt svaigam. Svaigumu var pārbaudīt, iepriekš raugu ieliekot siltā ūdenī. Ja raugs uzpeld, to var izmantot. Sausajam raugam pārbauda derīguma termiņu un sajauc ar miltiem uz paciņas norādītajās proporcijās.

✔ Pirms iemīcīt mīklu, miltus vajag izsijāt, tas mīklu bagātinās ar skābekli, un mīkla izdosies gaisīga.

✔ Pienu mīklai vislabāk izmantot svaigu un siltu. Ja to aizstāj ar ūdeni, tad mīkla cepot kļūst tumšāka.

✔ Sviesta vietā mīklai labāk pievienojiet margarīnu — izstrādājumi ar margarīnu ir ilgāk mīksti.

✔ Ja mīkla ir pārāk trekna, tad pīrāgi uz cepešpannas izplūst.

✔ Iejaucot mīklu, miltus neber šķidrumā, bet tieši otrādi — šķidrumu, nepārtraukti maisot, lēnām lej miltos.

✔ Olas, īpaši baltums, rauga mīklu padara cietu un paātrina gatavu pīrāgu sacietēšanu, tāpēc labāk mīklā likt tikai olu dzeltenumus.

✔ Pīrāgi ilgāk būs svaigi, ja mīklai pievieno 2 — 3 ēdamkarotes augu eļļas.

✔ Rauga mīkla būs mīksta un gaisīga, ja pirms cepšanas tai pievieno uz smalkas rīves sarīvētus vārītus kartupeļus (2 — 3 kartupeļi uz 1 kg miltu).

✔ Pielieciet mīklai klāt pietiekamu daudzumu cukura, jo tā trūkums palēnina mīklas rūgšanu un izstrādājumi iekšpusē sliktāk izcepas. Telpā, kur rūgst mīkla, nedrīkst vērt vaļā logus. Mīkla «baidās» no caurvēja un ir jātur siltā vietā, pārsegta ar dvieli.

NOVADNIEKS

RUBRIKAS: DAŽĀDI, PĒRK, PĀRDOD, MAINA, MEKLĒJU DARBU.

PRIVĀTSLUDINĀJUMS (maksas).

Rubrika _____ Derīgs līdz 22. janvārim.

Tālr.

Aizpildīšanas noteikums: viena rūtiņa — viena zīme.

Sludinājumus «Novadniekā» pieņem Preiļos, Brīvības ielā 14. Tālr./fakss 653-07057.

Iesniedzēja vārds, uzvārds _____

Adrese, tālr. _____

Vai sludinājumu ievietot interneta mājas lapā? Jā Nē

Maksa 0,50 EUR (ar PVN).

Jāiesniedz tikai laikrakstā publicētais kupons, kopētus un pa faksu sūtītus nepieņemsim.

Reģionālās sacensības basketbolā «Vidusskolu kauss»

● Aglonas vidusskolas meiteņu komanda — sacensību uzvarētāja. Arī turpmāk veiksmīgus startus turnīros!

Aglonā notika Preiļu, Līvānu, Riebiņu, Vārkavas un Aglonas novada sacensības basketbolā 1996. — 1998. gadā dzimušo zēnu un meiteņu grupām, informē Aglonas novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Tatjana Komare.

Zēnu grupā piedalījās četras komandas — no Līvānu 1. vidusskolas, Riebiņu vidusskolas, Preiļu Valsts ģimnāzijas un Aglonas vidusskolas, kuru pārstāvēja galvenokārt pamatskolas vecuma basketbolisti. Noslēgumā vietas sarindojās sekojoši: pirmajā vietā Līvānu 1. vidusskolas komanda, otrajā — Aglonas vidusskola, trešajā — Preiļu Valsts ģimnāzija un ceturtajā — Riebiņu vidusskola. Starp visu komandu spēlētājiem rezultatīvākais un tehniskākais spēlētājs bija Emīls Repeļs no Aglonas vidusskolas komandas.

Meiteņu grupā piedalījās trīs komandas un vietas sadalīja sekojoši: pirmajā vietā Aglonas vidusskola, otrajā — Preiļu Valsts ģimnāzija, trešajā — Līvānu 1. vidusskola. Uzvarētāju komandā spēlēja pārsvarā pamatskolas vecuma jaunietes. Komandas sastāvs — Lilita Gžibovska, Kristīne Karpova (viņa arī sacensību rezultatīvākā spēlētāja), Nora Kirsanova, Evita Beāte Valaine, Karīna Makrjakova, Alīna Titova, Eva Kondavniece.

DZĪVOSIM SASKAŅĀ AR MĒNESS RITMU

20. līdz 27. janvārim **augošs Mēness**. I Mēness fāze. 20. un 21. Mēness atradīsies Ūdensvīra zīmē, 22. un 23. janvārī – Zivju zīmē, 24. un 25. janvārī – Auna zīmē, 26. un 27. janvārī – Vērša zīmē.

20. janvāris ir 1. Mēness diena, 21. janvāris – 2. Mēness diena, utt.

20. janvāris – no plkst. 10.00 līdz 20.30 vēlama atslodze, lietojot tikai ūdeni vai nesaldinātu zāļu tēju, bet 12 stundas pirms un pēc šī laika viegli sagremojamu, liesu ēdienu.
Čika laiks 00.00 – 15.00.

21. janvāris — ieteicams viegli sagremojams ēdiens. Organismam grūti tikt galā ar treknu, asu maltīti.

22. janvāris – piemērota diena pirts un ķermeņa kopšanas procedūrām, masāžai.
Čika laiks 03.45 – 14.50.

23. janvāris – piemērota diena pirts un ķermeņa kopšanas procedūrām, masāžai.
Čika laiks 13.30 – 24.00.

24. janvāris – čika laiks 00.00.15.30.

25. janvāris – ļaudis vieglāk uzbudināmi, iespējami konflikti. Nav vēlama karsēšanās saunā, sauļošanās solārijā.

26. janvāris – nav vēlama karsēšanās saunā, sauļošanās solārijā. Īpaši novērtēsim laipnību , uzslavas, dāvanas. Laba diena, lai mierīgi atrisinātu ieilgušus strīdus, lūgtu piedošanu.
Čika laiks 16.30 – 18.30.

27. janvāris – īpaši veiksmīga diena tiem, kuri notikumu gaitu ietekmē paši. No plkst. 01.00 līdz 12.30 vēlama atslodze, lietojot tikai ūdeni vai nesaldinātu zāļu tēju, bet 12 stundas pirms un pēc šī laika viegli sagremojamu, liesu ēdienu.

Šonedēļ populārākie vārdi – Agnese un Zigurds

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) Iedzīvotāju reģistra statistikas dati liecina, ka no kalendārā iekļautajiem personvārdiem šonedēļ vispopulārākais vārds ir **Agnese** (6017), savukārt no vīriešu vārdiem – **Zigurds** (1195).

19.01.2015. – 25.01.2015. vārda dienas svin:

Datums	Vārds	Skaits	T.s. dzimuši šogad	Rīga	Rīgas rajons	Citur Latvijā
19.01.	ALNIS	74	0	22	9	Ogres raj. — 5
19.01.	ANDULIS	42	0	7	3	Valmiera — 5
20.01.	AĻGIS	123	0	17	8	Bauskas raj. — 15
20.01.	ORESTS	71	0	25	6	Jūrmala — 5
20.01.	AĻGIRDS	128	0	24	9	Liepāja — 15
20.01.	OĻGERTS	588	0	131	48	Daugavpils — 31
21.01.	AGNE	80	0	30	4	Aizkraukles raj. — 7
21.01.	AGNIJA	673	0	157	66	Liepāja — 31
21.01.	AGNESE	6017	0	1688	703	Liepāja — 255
22.01.	AUSTRIS	487	1	87	50	Cēsu raj. — 20
23.01.	STRAUTA	5	0	2	1	
23.01.	GRIETA	274	0	93	32	Cēsu raj. — 15
23.01.	REBEKA	891	1	209	91	Liepāja — 59
24.01.	KRIŠS	441	0	124	57	Kuldīgas raj. — 29
24.01.	KSENIJA	2758	0	1291	208	Daugavpils — 285
24.01.	EGLONS	21	0	5	0	Talsu raj. — 3
25.01.	SIGURDS	135	0	48	15	Cēsu raj. — 6
25.01.	SIGVARDS	17	0	7	1	
25.01.	ZIGURDS	1195	0	267	82	Liepājas raj. — 70

Sludinājumus «Novadniekā» pieņem Preiļos, Brīvības ielā 14.
Reklāmas nodaļas tālr./fakss 65307057.
e-pasts: novadnieks@inbox.lv

Cik droši pašreizējā starptautiskajā situācija jūtaties Latvijā?

Vikentijs, Preiļu iedzīvotājs:

— Viss ir normāli, man šķiet, ka nekas mums Latvijā nedraud. Lai arī Ukrainā praktiski karš un šī valsts nav pārāk tālu, mūsu cilvēkiem ir pavisam cits noskaņojums un nekas tamlīdzīgs nevar notikt. Kas attiecas uz notikumiem Francijā saistībā ar musulmaņu ekstrēmistiem, tur jau pati Eiropa vainīga. Iet gan runas, ka Baltijas valstīs varētu izvietot Sīrijas bēgļus. Tomēr es domāju, ka viņi šurp nevēlēsies pārcelties, klimats te bargs priekš dienvidniekiem. Kā būs citur Eiropā, grūti pateikt, Vācijā, piemēram, sabiedrība jau protestē pret bēgļu uzņemšanu. Vismaz pagaidām Latvijā varam justies salīdzinoši droši.

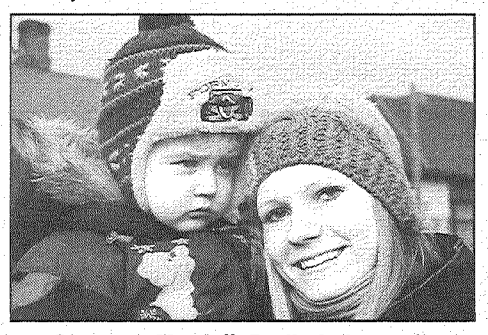

Santa un Mārtiņš, Preiļu iedzīvotāji:

— It kā jau jūtos droši, bet, tā kā Ukraina un šīs valsts nesaskaņas ar Krieviju nemaz nav tik tālu, iespējams, ka kādreiz kaut kas tāds varētu notikt. Pagaidām gan nekas neliecina par iespējamiem starpgadījumiem. Esmu pamanījusi, ka sasprindzinājums starptautiskajās attiecībās tiek mākslīgi uzkurināts, piemēram, ar interneta starpniecību, kur ir ļoti daudz nepatiesu ziņu. Raksta, lai veidotos asas diskusijas, konflikti. Bet kopumā par politiku īpaši neinteresējos un politiķiem neuzticos.

Ivars, no Riebiņu novada Sīļukalna:

— Ne pārāk interesējos par šim lietām. Man liekas, ka Latvija ir pietiekami droša vieta. Saeimas deputāti pa Latgali braukāja, lai uzzinātu, vai Latgale negrib pie Krievijas pievienoties. Mūsu pusē tādas runas nav dzirdētas. Gan jau ir kādi, kam tāda nestabilitāte ir izdevīga. Varbūt tie paši politiķi...

Vasīlijs, no Preiļu novada Pelēčiem:

— Man liekas, ja Ukrainā tā notiek, tad arī pie mums var gadīties. Cilvēku starpā viss mierīgi un saticīgi, bet padzīvosim, tad arī redzēsim. Austrumos laikam ir Krievijas vadības vaina, ka tur viss ar Krimu sākās un nevar norimties. Te pasludina pamieru, te atkal karš. Latvijā tāpat kā citur pasaulē arī musulmaņi dzīvo. Parīzē, redz, sāka karikatūras zīmēt un publicēt, bet nevienai ticībai nebūtu patīkami, ka viņus ticības dēļ izsmej.

Valija, Preiļu iedzīvotāja:

— Es domāju, ka pavisam droši nekad nevar justies, tomēr sevišķi lielas apdraudētības, man šķiet, nav. Runā, ka krievu lidmašīnas daudz lidojot gar robežu, bet gan jau, ka arī NATO lidmašīnas tāpat lido. Mēs neesam tādi kā dienvidu tautas, skaļi neprotestējam. Valdība kaut ko klusībā dara, bet mēs neko pretī nesakām, nu nav mums tā mentalitāte, ka skrietu ielās. Arī no musulmaņiem pagaidām nav bailes. Protams, televizijā redzam un saprotam, kas pasaulē notiek, bet Latvijai tas nav aktuāli.

L.Kirillova
Foto: I.Kirilova

SLUDINĀJUMI, LĪDZJŪTĪBA

SIA AIBI iepērk liellopus, jaunlopus, aitas, kazas, zirgus, cūkas.
Laba cena. Samaksa tūlītēja. Svari.
Tālr. 26142514, 20238990.

Z/s "Musino" iepērk kaušanai liellopus, jaunlopus, aitas.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 28289252, 28283871, 26461550.

Piedāvā darbu
MĒBEĻU GALDNIEKAM
ar pieredzi Vīpes pagastā.
Tel. 29157552.

SIA „LATVIJAS GAĻA"
iepērk liellopus, aitas, jaunlopus, zirgus.
Svari. Samaksa tūlītēja.
Tālr. 28761515.

UNO WOOD PĒRK
visa veida cirsmas, mežus, kā arī papīrmalku, zāģbaļķus, taras klučus.
TŪLĪTĒJA APMAKSA!
Kokvedēja pakalpojumi.
Tālr. 29809191

SIA "Lat Mežs" pērk visa veida nekustamos īpašumus, kā arī cirsmas.
Iespējams avanss.
Ātra izskatīšana.
Tālr. 22028592, 29777641.

Pārdod

1 ist. dzīvokli (30,64 m²) Preiļu centrā, 1. stāvs, eiroremonts. Tālr. 26486840;

AUDI C4 (2,0i, mono, benzīns/gāze, 1991. g. izl., TA līdz 09.2015.), VW PASSAT VARIANT (1990. g. izl., benzīns/gāze, 2,0i, 16 V, TA, EUR 750). T.29139730;

CHRYSLER VOYAGER (3,3, 1996. g. izl., benzīns/gāze, automāts, zaļā met. krāsā, TA, ādas salons, 7-vietīgs, lietie diski, el. stikli, el. spoguļi, relingi, kruīzkontrole, signalizācija). T.26351451;

MITSUBISHI GALANT (1998. g. izl., 2,0, automāts, TA līdz 01.2016., panorāmas lūka, kondicionieris, spoilers, labā tehniskā stāvoklī). T.26361663;

OPEL CALIBRA (1994. g. izl., TA līdz 20.02.2015., pelēkā krāsā, lietie diski R16, braukusi sieviete, EUR 600, par cenu var vienoties). T.28791090;

PEUGEOT 306 (1,4, benzīns, 1995. g. izl., TA līdz 05.2014., tumšā krāsā, nobraukums 150000 km, brauca sieviete, EUR 700). T.26182197;

RENAULT CLIO (2005. g. izl., 1,2, benzīns, 5 l/100 km, baltā krāsā, hečbeks, 2 AIR BAG, centrālā atslēga). T.28260239;

VAZ 2104 (1988. g. izl., dzinējs 1,3, universāls, TA līdz 10.2014., ikgadējais ceļu nodoklis – EUR 35). T.29859986;

VOLVO V40 (2004. g. izl., 1,9 TDI, 116 zirgspēju, servisa grāmatiņa, mūsdienīga komplektācija, degvielas patēriņš 5 – 6 l/100 km, piekabes āķis, riepas M+S, lietie diski). T.29112624.

Maina

3 ist. dzīvokli ar krāsns apkuri (māja atrodas Preiļu parkā) pret mežu, cirsmu — var būt nenoformēti dokumenti. Tālr. 29777527.

IEPĒRK METĀLLŪŽŅUS.
Augstas cenas.
Strādājam jebkurā laikā.
Tālr. 29198531.

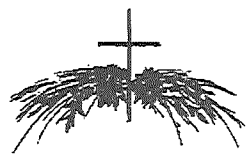

Tavs ceļš tev palika nenoiets,
Tu nolūzi kā trauslākais zieds.
Skumju brīdī esam kopā ar Grigorjevu ģimeni, meitu LINDU mūžībā pavadot.
Rožupes pamatskolas 3., 6. un 7. klases audzēkņi, audzinātājas, vecāki

Laimēta automašīna

Vārkavas novada iedzīvotāja starptautiskā loterijā «Grand Prix # 8» laimējusi automašīnu. Apbalvošanas ceremonija un balvas saņemšana paredzēta 21. janvārī pulksten 14.00 Rožkalnu kultūras namā. Pasākumā piedalīsies ar loteriju saistītās amatpersonas, Vārkavas novada domes pārstāvji, bet vadīs aktieris Guntis Skrastiņš. Ikviens interesents aicināts piedalīties.

Gardēžu klubiņš tikās Rožupē

15. janvārī Līvānu novada Rožupē uz tikšanos bija aicināti novada gardēži — cilvēki, kuri prot garšīgi gatavot, izmēģināt jaunas receptes, dalīties ar tām un galvenais — prast novērtēt citu gatavotos gardumus un priecāties par skaisti, bagātīgi klātu galdu.

Tikšanās entuziaste bija Rožupes kultūras nama vadītāja Ināra Ivanova, kura iepriekš, būdama Turku saieta nama vadītāja, kopš 2009. gada vadīja Turku pagastā izveidoto gardēžu klubiņu. Šajos gados Turku pagasta gardēži regulāri sanāca kopā, rādīja savas prasmes ēdienu gatavošanā, dekorēšanā un pasniegšanā, un, cienājoties ar līdzņemtajiem gardumiem, jauki pavadīja laiku. Katrai tikšanās reizei bija sava tēma un nosaukums.

Šoreiz uz tikšanos gardēžu klubiņā pirmo reizi tika aicināti rožupieši. Viņiem pievienojās arī Līvānu un Turku pagasta iedzīvotāji, kopā 18 gardēži. Tikšanās tēma bija «Baltie kārumi». Kā izrādījās, saimniecēm tas neradīja problēmas, jo baltas krāsas produktu ir daudz un gardumus var izgatavot dažādus. Biezpiena salāti, āboli putukrējumā, zemenes sniegā, saldējums, zefīra kārtojums, krabju, olu un siera salāti, un pat speķis kreptīgu uzkodu cienītājiem, — arī tas taču ir balts.

Viena no mūsu iecerēm ir iziet plašākā sabiedrībā, «Novadniekam» stāstīja Ināra Ivanova, un izveidot Līvānu novada gardēžu recepšu un padomu grāmatu. Otra iecere esot vasarā sarīkot radošo tikšanos — pavārmākslas stundu — kopā ar Latvijā pazīstamiem pavāriem. Turpmāk gardēžu klubiņš savas tikšanās rīkos kā izbraukuma nodarbības pa Līvānu novada pagastiem, lai apzinātu un vairāk savāktu tieši novadam raksturīgās ēdienu receptes. Nākamā tikšanās paredzēta martā, tās tēma būs «Gavēņa ēdieni».

L.Rancāne

PASMAIDĪSIM

Tagad, kad esmu nomaksājis visus nodokļus, guļu mierīgi... Parkā uz soliņa, vārtrūmēs utt.

☺ ☺ ☺

Žirafe ņirgājas par nīlzirgu:
— Kāds tev īss kakliņš. Kad es dzeru konjaku, man viņš tā forši pa kaklu notek. Visu var izbaudīt.
Nīlzirgs:
— Un kad tev paliek slikti?

☺ ☺ ☺

Sarunājas divas draudzenes:
— Nesen es pieķēru vīru ar mājkalpotāju. Es sarīkoju tā - ā - ādu skandālu! Pēc tam vīrs man nopirka auskarus.
— Un mājkalpotāju, tu, protams, atlaidi?
— Nē, man vēl kažoku vajag.

☺ ☺ ☺

— Tēti, aizdod šovakar automašīnu man ar draudzeni.
— Ņem, bet tajā nav benzīna.
— Mums arī nevajag.

☺ ☺ ☺

— Liela bēda ar manu vīru, — viņš vēl aizvien sēž bārā un dzer...
— Jā, būtu labāk ņēmis piemēru no manējā. Viņu jau pirms stundas atnesa uz mājām.

☺ ☺ ☺

— Kur man piekārt šo gleznu? — jautā vīrs.
— Pie sienas, — atbild sieva. — Āmurs un naglas ir kastē. Marle un jods uz galda.

☺ ☺ ☺

Meitene aptiekā nekādi nevar izvēlēties prezervatīvus. Viņa jautā aptiekāram:
— Jūs, kungs, nepateiksiet, kuri ir labāki?
Aiz muguras atskan jauna vīrieša balss:
— Laukā ir ziema! Ņem ar radzēm!

☺ ☺ ☺

Es domāju, ka viss neiespējamais ir iespējams. Izrādās — nē! Pamēģiniet pateikt burtu P ar atvērtu muti!

☺ ☺ ☺

— Mammu, kāpēc tētim tik īsi mati?
— Tāpēc, ka viņš daudz domā.
— Un kāpēc tev tik gari?
— Apklusti un ēd!